

REFLEX 2010: zpráva první

Absolventi hodnotí vzdělávání na vysoké škole, způsoby výuky, kvalitu učitelů

Radim Ryška a Martin Zelenka

Praha, 2011

Z obsahu

O šetření REFLEX 2010

Charakteristiky studentů vysokých škol

Doba věnovaná studiu

Zaměření studijního oboru

Způsoby výuky a učení na vysokých školách

Kvalita studijní nabídky, podmínek studia a výuky

Kvalita školy a vyučujících

Spokojenost s volbou školy a oboru

Vybrané ukazatele za školy, typy a obory studia

Od konce devadesátých let se Česká republika účastní mezinárodních výzkumů, které zkoumají postavení absolventů vysokých škol na trhu práce. V letech 1998 a 1999 to byl výzkum s názvem CHEERS („*Careers after Higher Education: an European Research Study*“), který proběhl ve 12 evropských zemích (včetně ČR). V roce 2006 se Česká republika účastnila projektu REFLEX („*The Flexible Professional in the Knowledge Society: New Demands on Higher Education in Europe*“), který byl realizován v 15 evropských zemích a v Japonsku (v ČR byl koordinován Střediskem vzdělávací politiky Pedagogické fakulty Univerzity Karlovy, dále jen SVP PedF UK). Takto se postupně vytvářela síť spolupracujících evropských, většinou univerzitních pracovišť, která se uplatněním vysokoškoláků zabývají. V roce 2010 se v České republice uskutečnil výzkum s označením REFLEX 2010, který navazuje na čtyři roky starý mezinárodní projekt REFLEX. I u tohoto nového výzkumu je udržována mezinárodní návaznost, jelikož přípravu a realizaci projektu diskutovalo SVP PedF UK v rámci celoevropské sítě expertů a zároveň ho koordinuje s obdobnými projekty, které se realizují v Rakousku a v Německu.

První ze čtyř zpráv

Toto je první ze čtyř zpráv, které budou obsahovat průřez hlavních výsledků ze šetření REFLEX 2010. V tomto prvním dílu vedle základních informací o šetření REFLEX 2010 ukazujeme, jak absolventi hodnotí vzdělávání na vysoké škole, způsoby výuky, kvalitu učitelů. Druhý díl se bude věnovat přechodu ze školy do zaměstnání, třetí díl postihne etapu zaměstnání a čtvrtý se bude věnovat hodnocení kompetencí. Hodnocení získaného vzdělání se stalo již tradiční součástí šetření, která se zabývají přechodem absolventů ze školy na trh práce a jejich pracovním uplatněním. Oproti dřívějším šetřením bylo do REFLEX 2010 vedle hodnocení způsobů výuky, studijní nabídky a podmínek studia zařazeno také hodnocení kvality vyučujících a kvality absolvované fakulty.

Na úvod uvádíme stručný přehled hlavních výsledků z této části šetření, které se věnovalo hodnocení získaného vzdělání, podmínkám studia, ale také základním charakteristikám studentů. Po tomto shrnutí se věnujeme několika vybraným oblastem detailněji a na poslední straně naleznete výběr hlavních ukazatelů po školách.

Shrnutí

Celkově se ukazuje, že oproti šetření z roku 2006 došlo k některým posunům. Začíná se projevovat, že studentů přibývá a že se na vysokých školách zvyšuje podíl absolventů středních škol. Snížila se tak například ochota studovat nad penzum požadované pro složení zkoušek a snížil se zájem usilovat o co nejlepší známky. Ve většině výpovědí se projevují znatelné rozdíly mezi výpověďmi absolventů jednotlivých vysokých škol. To je do jisté míry dáno již tím, jací studenti na vysoké školy vstupují. Zatímco na VŠCHT, Univerzitu Karlovu a Masarykovu univerzitu vstupuje více než 70 % absolventů gymnázií, u ostatních škol je to okolo poloviny a u technických vysokých škol pochopitelně ještě méně, protože tam směřují ve větší míře absolventi středních odborných škol. Rozdíly mezi školami jsou také dány oborovým složením poskytovaného studia na jednotlivých školách, protože rozdíly mezi skupinami oborů jsou v mnoha sledovaných oblastech značné. Kromě výrazných rozdílů v celkovém zaměření studia a preferovaných způsobech výuky je tomu tak například u celkové doby věnované studiu a zejména přípravě na zkoušky. Studenti lékařství a práva věnují ve zkouškovém období přípravě na zkoušky 37 hodin týdně oproti průměrným 24 hodinám na ostatních školách.

Absolventi hodnotili také kvalitu svých vyučujících a kvalitu fakult. Jako nadprůměrný označili podíl velice kvalitních vyučujících na všech fakultách absolventi VŠCHT, VŠB-TU a Univerzity Hradec Králové. Pouze u VŠCHT hodnotili její absolventi všechny fakulty jako nadprůměrně kvalitní, více než 70 % fakult bylo označeno jako nadprůměrně kvalitních ještě u Masarykovy univerzity, ČVUT a Karlovy univerzity. Rozptýl mezi školami je jak v hodnocení kvality učitelů, tak kvality fakult veliký.

Zaměření studijního oboru bylo zkoumáno pomocí šesti charakteristik. Ve srovnání s ostatními evropskými státy se ukazuje, že je studium na českých vysokých školách vnímáno spíše jako méně náročné a akademicky méně prestižní. Je více zaměřené na budoucí profesní uplatnění, zaměstnavatelé více vědí, co je obsahem studia, avšak volnost při sestavování studijního obsahu je spíše menší. Jako nejnáročnější je vnímáno studium lékařství. To je také nejvíce zaměřené na budoucí profesní uplatnění, jeho absolventi zároveň pociťovali minimální volnost při sestavování studijního programu. Podle absolventů toho nejvíce zaměstnavatelé vědí o studiu právnických oborů, které také má nejvyšší akademickou prestiž. Tu má naopak nejmenší studium zemědělských oborů a to i díky tomu, že je považováno za nejméně náročné. Největší volnost panovala při sestavování studijního programu v informatických oborech.

Způsoby výuky a učení byly posuzovány pomocí deseti dílčích aspektů výuky. Zřetelně se ukazuje, že na českých vysokých školách je ve srovnání s ostatními zeměmi

kladen stále poměrně velký důraz na tradičnější způsoby výuky. Projevuje se to v preferování vyučování teoretických znalostí oproti získávání praktických dovedností a zkušeností. Málo prostoru dostávají hlavní nástroje nabývání praktických dovedností a zkušeností - praxe v oboru, stáže a účast na výzkumných projektech. Během posledních let poklesl důraz na přednášky a na učitele jako hlavní zdroj informací. Nebylo to však nahrazeno modernějšími způsoby výuky, jako je práce ve skupinách, účast na projektech a vlastní řešení problémů. Způsoby výuky se přirozeně liší mezi jednotlivými obory. Tak je při výuce uměleckých oborů preferována práce ve skupinách, učení se účastí na projektech, vlastní řešení problémů a ústní prezentace studentů. V přírodních vědách hrají hlavní roli přednášky a účast ve výzkumných projektech, ve strojírenských oborech je zásadním zdrojem informací učitel. Lékařské a zdravotnické obory jsou výrazně zaměřené na praxi, v humanitních oborech je preferována teorie, vytváření vlastních textů a písemných materiálů.

Pro hodnocení kvality studijní nabídky, podmínek studia a výuky ze strany absolventů bylo použito šest kategorií. Absolventi v průměru hodnotí lépe odbornou a didaktickou část výuky než praktickou. Ta se navíc mezioborově a mezi školami výrazně liší. Nejlépe ji hodnotí absolventi uměleckých oborů. Didaktická a odborná část výuky je nejlépe hodnocena absolventy přírodních věd. Prakticky na všech školách a ve všech oborech je poměrně pozitivně hodnocen systém a organizace studia. Kladně vnímají absolventi i možnosti kombinovat studium s jinými aktivitami, jako jsou zaměstnání či rodinné povinnosti. Výrazně omezení byli v tomto ohledu jen absolventi lékařských a zdravotnických oborů. Pozitivně jsou také vnímány možnosti kontaktů s učiteli a spolužáky, i když například v oborech uměleckých o poznání lépe než v právnických. Nepříliš dobře vnímají absolventi úroveň výuky cizích jazyků - nejlépe je hodnocena v humanitních oborech, nejhůře ve stavebnických.

O celkové spokojenosti se studiem vypovídá hodnocení absolventů, zda by volili opět studium na stejné škole a ve stejném oboru. Od roku 2006 se výsledky nezměnily - dvě třetiny českých absolventů pět let po získání diplomu svého rozhodnutí studovat nelitují a neměnily by volbu školy ani oboru studia. Podíl těch, kdo by se rozhodli nestudovat vysokou školu vůbec, zůstává zcela zanedbatelný. Jako nejspokojenější s volbou svého oboru se jeví absolventi informatických oborů a práva. Mezi školami se nenachází žádná, kde by si studium nechtělo zopakovat alespoň 60 % jejích absolventů. Ve více než 85 % by studium na stejné škole volili absolventi ČVUT, VŠE a VUT.

Nejdůležitější ukazatele pro všechny zúčastněné veřejné a státní vysoké školy a pro studijní obory a typy studia jsou přehledně shrnuty v závěrečné tabulce. Všechny analyzované ukazatele pro zúčastněné školy, oborové skupiny a typy studia jsou ke stažení na webu SVP PedF.

Krátce k uplatnění absolventů

Funkce terciárního vzdělání se mění a tuto skutečnost odrážejí i výzkumy o postavení absolventů na pracovním trhu a o hodnocení získaného vzdělání. Potvrzuje se, že na trh práce vstupují z terciárního vzdělávání velmi různí absolventi. Dříve to bylo dáno oborovou rozmanitostí, avšak s masifikací terciárního vzdělávání se k tomu přidal další faktor. Terciární vzdělávání dříve sloužilo k přípravě na poměrně úzce vymezenou skupinu profesí. V současné době je absolventů několikanásobek, a ti tak samozřejmě vstupují do mnohem rozmanitějšího a širšího spektra profesí. Jsou to jednak tradiční vysokoškolské profese (např. lékaři, učitelé), dále profese nové určené vysokoškolákům (IT apod.) a také profese, které dříve nebyly obsazovány vysokoškoláky, ale měnícím se obsahem práce se v nich vysokoškoláci uplatňují (sociální práce apod.). Stále větší část absolventů také nastupuje na místa, kde vysokoškolské vzdělání není požadováno.

Mění se také pohled zaměstnavatelů na absolventy. Ukazuje se, že jejich pohled se liší od představ odborníků nebo akademické sféry. Odborníci a akademici mají mnohem vyhraněnější představy o nezbytném obsahu některých kurzů nebo oborů, zatímco zaměstnavatelé vnímají obsah vysokoškolské přípravy z mnohem širšího hlediska. Ve vzájemném vztahu zaměstnavatelů a terciárních institucí se projevují následující tři tendence:

- **Za první,** část zaměstnavatelů dá na jméno a prestiž určité vysokoškolské instituce, a to bez ohledu na výrazné změny a posuny v kvalitě a zaměření některých škol.
- **Za druhé,** některé vysoké školy podporují konkurenceschopnost svých absolventů tím, že jim zajišťují přímou profesní zkušenost (praxe, návštěvy pracovišť apod.), že jim poskytují pracovní zkušenosti (např. prostřednictvím řešených projektů) nebo rozvíjejí jejich dovednosti řešit problémy v průběhu přednášek a seminářů. Zvyšuje se také podíl vysokoškolských institucí, které poskytují kurzy z oblasti strategií hledání zaměstnání, profesního poradenství nebo hrají aktivní roli v umisťování svých absolventů.
- **Za třetí,** ze strany vysokých škol nastává významný posun od zprostředkovávání znalostí směrem k většímu důrazu na socializaci absolventů obecně, na jejich osobnostní rozvoj, komunikační dovednosti nebo schopnost spolupracovat. Z výzkumů však plyne, že k systematické realizaci takové přípravy jsou vysoké školy hůře připraveny, než k naplňování tradiční kognitivní domény akademického učení.

O šetření REFLEX 2010

Šetření realizované v rámci projektu REFLEX 2010 (řešen jako centralizovaný rozvojový projekt MŠMT) se týká absolventů bakalářských a magisterských vzdělávacích programů (v mezinárodní klasifikaci programů ISCED 5A) na veřejných, státních i soukromých vysokých školách z let 2005-2006. Dotazováni byli tedy 4 až 5 let po získání diplomu. Vymezení zkoumaných absolventů tak odpovídá i oběma předchozím šetřením. Hlavním nástrojem projektu REFLEX 2010 pro získání informací o zaměstnatelnosti a uplatnění absolventů na pracovním trhu a hodnocení získaného vysokoškolského vzdělání je dotazník, který je do určité míry obdobný jako dotazníky z obou mezinárodních šetření v letech 1998 a 2006. Do konečné podoby dotazníku se promítlo rovněž řešení individuálního projektu národního Q-RAM, v jehož rámci se připravuje národní soustava kvalifikací pro terciární vzdělávání. Některé otázky dotazníku REFLEX 2010 přibližují základní strukturu Národního rámce kvalifikací pro terciární vzdělávání (cykly vzdělání, odborné znalosti, dovednosti a obecné způsobilosti). V roce 1998 se v rámci projektu CHEERS vrátili vyplněné dotazníky od více než 3 tisíc absolventů vysokých škol a v roce 2006 se při řešení projektu REFLEX podařilo získat odpovědi od téměř 7 tisíc absolventů. V roce 2010 byly v rámci projektu REFLEX 2010 získány odpovědi více než 8 tisíc absolventů.

PRŮBĚH REALIZACE PROJEKTU

Realizace projektu REFLEX 2010 byla zahájena po jeho schválení v únoru 2010. První fáze se zaměřila na přípravu metodologie sběru dat a dotazníku na základě zkušeností ze šetření prováděných u nás i v zahraničí. Vzhledem k dobrým zkušenostem některých členů mezinárodní sítě REFLEX i ze šetření uskutečněného v Německu a Rakousku byla zvolena webová verze dotazníku. Agentura Median naprogramovala pro SVP PedF UK aplikaci pro webové dotazování a zároveň zajišťovala přenos údajů do databáze přes webové rozhraní.

Od počátku realizace projektu navázalo SVP PedF UK komunikaci se všemi veřejnými vysokými školami, které jmenovaly tzv. *kontaktní osoby*. Část jich vzešla již z podzimní podpory předkládaného návrhu centralizovaného rozvojového projektu. Na jaře loňského roku jmenovala své zástupce také většina zbývajících veřejných vysokých škol (zájem neprojevil pouze pražské umělecké školy AVU a VŠUP). Ze škol, které se do projektu nejprve přihlášily, se však nakonec přes opakovanou snahu (ze strany SVP PedF UK i MŠMT) nepodařilo zajistit účast Jihočeské univerzity a ani Západočeské univerzity. Obě školy to zdůvodnily tím, že realizují vlastní šetření; jejich výsledky však nebudou s projektem REFLEX 2010 srovnatelné.

Průběh sběru dat od absolventů, REFLEX 2010

Absolventi VŠ z let 2005-2006				Vyplněné a vrácené dotazníky od absolventů, ke konci:									
VŠ				května		června		července		srpna		září	
	celkem	vzorek	podíl	počet	podíl	počet	podíl	počet	podíl	počet	podíl	počet	podíl
Celkem	88 027	8 050	9%	1 828	23%	4 874	61%	7 087	88%	7 802	94%	8 183	102%
UK	12 135	1 127	9%	176	16%	179	77%	914	81%	995	86%	1 146	102%
UJEP	2 582	232	9%	75	32%	84	67%	211	91%	216	92%	219	94%
MU	10 617	897	8%	171	19%	12	4%	743	83%	868	85%	898	100%
UP	5 488	539	10%	0	0%	116	60%	419	78%	531	91%	600	111%
VFU	633	125	20%	1	1%	330	68%	146	117%	164	127%	168	134%
OU	3 509	324	9%	0	0%	0	0%	179	55%	199	60%	205	63%
UHK	2 305	194	8%	82	42%	0	0%	206	106%	215	110%	218	112%
SU	1 459	147	10%	77	52%	269	102%	145	99%	150	102%	157	107%
ČVUT	5 243	482	9%	0	0%	419	66%	486	101%	510	105%	528	110%
VŠCHT	845	160	19%	0	0%	517	92%	91	57%	152	87%	167	104%
TUL	2 314	289	12%	51	18%	281	74%	277	96%	285	99%	287	99%
UPA	2 498	263	11%	186	71%	411	121%	303	115%	311	117%	315	120%
VUT	6 653	631	9%	274	43%	39	54%	454	72%	578	88%	603	96%
VŠB	6 083	568	9%	0	0%	82	51%	543	96%	580	102%	590	104%
UTB	3 611	303	8%	100	33%	201	66%	266	88%	287	94%	296	98%
VŠE	6 423	560	9%	214	38%	124	84%	616	110%	639	113%	651	116%
ČZU	3 920	378	10%	183	48%	590	52%	315	83%	322	84%	328	87%
MENDELU	3 670	341	9%	139	41%	570	64%	505	148%	513	150%	515	151%
AMU	632	125	20%	21	17%	108	20%	44	35%	46	37%	47	38%
JAMU	289	72	25%	22	31%	262	91%	40	56%	40	56%	41	57%
UO	1 217	160	13%	51	32%	215	38%	147	92%	164	100%	167	104%
VŠP	423	56	13%	1	2%	31	25%	13	23%	13	23%	13	23%
UNY	188	40	21%	4	10%	13	23%	12	30%	12	30%	12	30%
VŠMV	153	37	24%	0	0%	12	30%	12	32%	12	32%	12	32%

Ze soukromých vysokých škol, z nichž 25 mělo již v roce 2005-2006 absolventy (často ovšem jen několik desítek), reagovalo na výzvu ke spolupráci sedm institucí. Do šetření se přihlásilo pět z nich, ale dvě později sdělily, že přehodnotily své administrativní možnosti a vzhledem k velké zátěži v souvislosti s ukončováním semestru a školního roku tuto práci již nezvládnou. Do šetření se tedy reálně zapojily pouze tři soukromé vysoké školy (Vysoká škola podnikání, University of New York in Prague a Vysoká škola mezinárodních vztahů). Vedle veřejných a soukromých vysokých škol se šetření účastní rovněž jedna ze dvou státních vysokých škol, Univerzita obrany.

SVP PedF UK vytvořilo *Metodiku šetření*, zahrnující i algoritmus výběru šetřeného vzorku na každé škole a fakultě. Kontaktní osoby pak podle něj vybraly z databáze absolventů jednotlivých fakult v letech 2005-2006 oslovované respondenty, kterým rozeslaly *iniciační dopis*, na jehož základě se absolventi mohli přihlásit do webového dotazníku. E-mailové adresy absolventů využily k oslovení absolventů brněnská MU a pražská UK a částečně i VŠE; několik škol použilo e-mailové adresy pro část rozeslaných upomínek, ostatní školy posílaly dopisy běžnou poštou.

Každému absolventovi byl pro přihlášení do dotazníku přidělen individuální kód. Kódy generované agenturou Median ovšem absolventům zasílaly vysoké školy. Median posílal školám průběžně seznam kódů absolventů, kteří vyplnili dotazník. Školy jej využívaly pro upomínání těch absolventů, kteří dotazník dosud nevyplnili. Dotazování však zůstalo anonymní, neboť SVP PedF UK a Median měly sice kódy a dotazníky, ale ne k nim přiřazená jména a adresy, protože seznamy absolventů zůstaly pouze na školách. Školy naopak mají jména a adresy s kódy, ale

nemohou k nim přiřadit výsledné soubory a získaly tedy pouze anonymní databázi odpovědí.

Školy začaly rozesílat iniciační dopisy od poloviny května a rozhodující část sběru dat proběhla do konce července. Od konce června školy postupně rozesílaly upomínky těm absolventům, kteří dosud nereagovali. Vzhledem k pozdějšímu odesílání dopisů z několika škol a tedy i k odloženému termínu rozesílání upomínek byl termín vyplňování dotazníku posunut na konec srpna. Protože však ještě přicházely odpovědi, bylo rozhodnuto, že se šetření zcela ukončí na konci září. Vývoj a stav sběru (počet vrácených vyplněných dotazníků od absolventů) po ukončení sběru na konci září 2010 ukazuje tabulka.

Celkem se tedy od absolventů podařilo získat 8 183 kompletně vyplněných dotazníků a mírně tak překročit očekávanou velikost získaného vzorku. Navíc bylo do vzorku přidáno také 446 dotazníků, které sice nebyly vyplněny kompletně, ale z velké části, včetně všech otázek týkajících se průběhu studia, hodnocení studia, přechodu do praxe, prvního a současného zaměstnání. Finální datový soubor agentura Median předala v druhé polovině října SVP PedF UK, soubor byl dále zpracován a v polovině listopadu byly vysokým školám předány databáze s údaji o jejich absolventech. V roce 2011 SVP PedF UK zpracuje podrobnější rozbor, analýzy a tematické studie jako například srovnání s výsledky šetření REFLEX 2006 (a CHEERS 1998), srovnání s výzkumy realizovanými v roce 2009 v Německu a v roce 2010 v Rakousku nebo analýzu a návrh několika nejvhodnějších ukazatelů uplatnění absolventů vysokých škol a jejich hodnocení studia. V průběhu roku 2011 SVP PedF UK dokončí také závěrečnou zprávu z projektu a ministerstvu předloží doporučení pro další postup.

DOTAZNÍK

Dotazník sestával z celkem deseti oddílů:

1. **Vysokoškolská studia.** Absolventi uvádějí všechna svá studia: absolvovanou vysokou školu, fakultu, studijní program, studijní obor a formu studia. Jeden ze studijních programů označují za nejdůležitější pro svou pracovní kariéru a k němu pak také v průběhu dalšího dotazování vztahují své odpovědi.
2. **Vzdělání před vysokou školou a praxe během studia.** Informace o veškerém vzdělávání na úrovni střední školy, vyšší odborné školy a jiného studia před vysokou školou. Absolventi hodnotí také sebe jako středoškolského studenta. Absolventi dále uvádějí délku své pracovní zkušenosti před vysokoškolským studiem a během něho a vztah pracovní zkušenosti ke studiu.
3. **Hodnocení vysokoškolského studia.** Absolventi informují, nakolik bylo studium jejich hlavní činností. Posuzují různé charakteristiky absolvovaného studijního programu (spojení s praxí, volnost při sestavování studijního programu, náročnost studia) a způsobů výuky (podíl přednášek, práce ve skupinách, na výzkumných projektech apod.). Poskytují další informace o studijní nabídce a podmínkách studia (koordinace kurzů, systém a organizace zkoušek a studia, komunikace a práce s cizojazyčnou literaturou, odbornost výuky, kontakty s učiteli). Absolventi hodnotí kvalitu vyučujících, uvádějí, kolik času věnovali studiu a jiným aktivitám, vyslovují se ke vztahu studia k praxi a předpokládanému uplatnění (aktuálnost obsahu vzdělávání, příprava na povolání, podpora při hledání zaměstnání nebo zahájení podnikání, podíl odborníků z praxe, možnost získat klíčové dovednosti). Odpovídají také, zda by opakovali svoji vzdělávací dráhu. Velký prostor (24 položek) je věnován hodnocení kompetencí, které vysokoškolským studiem získali.
4. **Přechod ze školy do praxe.** Absolventi uvádějí, jak získali první zaměstnání, kdy si práci začali hledat, jak dlouho trvalo, než ji našli, a co vedlo k získání práce.
5. **První zaměstnání.** Absolventi informují o svém prvním povolání (na 4. úrovni klasifikace ISCO) a hospodářském odvětví (2. úroveň klasifikace NACE), typu pracovní smlouvy, průměrné pracovní době a mzdě. Uvádějí pro tuto práci nejvhodnější úroveň a obor vzdělání a hodnotí, zda a jak byly v prvním zaměstnání využity jejich znalosti a dovednosti.
6. **Profesní historie a současná situace.** Absolventi informují o celkové době pracovní aktivity od absolvování studia, o počtu zaměstnavatelů a případné nezaměstnanosti.
7. **Současná práce.** Absolventi uvádějí své současné povolání a hospodářské odvětví, zda podnikají, jakou dobu stráví prací a jakou mají mzdu. Dále se zjišťuje kraj, kde práci vykonávají, velikost organizace a zda působí v nějaké řídicí funkci. Absolventi uvádějí pro tuto práci nejvhodnější úroveň a obor vzdělání a hodnotí, zda a nakolik jsou využity jejich znalosti a dovednosti a jak jsou se svojí současnou prací spokojeni.
8. **Kompetence** (znalosti, dovednosti, schopnosti a způsobilosti). Absolventi stejně jako při hodnocení vysokoškolského studia uvádějí své kompetence (například všeobecné, odborné teoretické a metodologické znalosti, schopnost je využít v praxi, jazykové, matematické a počítačové dovednosti, řešení problémů, tvořivé myšlení a jednání, dovednost komunikovat, rozhodovat se, organizovat a řídit, schopnost týmové práce, převzít odpovědnost, jednat a myslet ekonomicky, dále se vzdělávat, pracovat v mezinárodním prostředí) a srovnávají je s požadavky jejich současné práce.
9. **Hodnoty a orientace.** Absolventi vyjadřují svůj vztah k určitým charakteristikám práce (samostatnost, jistota, výše platu, pracovní podmínky, využití vlastních schopností, vztahy na pracovišti, sociální status, dostatek volného času apod.). Hodnotí svoji spokojenost se svým současným životem, s prací, ekonomickou situací a rodinným životem.
10. **Osobní údaje.** Absolventi uvádějí některé základní informace jako pohlaví, rok narození, státní občanství, místo pobytu v době prvního zaměstnání a v současnosti, dobu strávenou v zahraničí kvůli práci a studiu, případný počet dětí, vzdělání a povolání rodičů.

Charakteristiky studentů vysokých škol

Absolventi v dotazníku rovněž uváděli, **jakou střední školu absolvovali před vstupem na vysokou školu a jak dobrými studenty na střední škole byli ve srovnání s ostatními spolužáky**. Zde uvažujeme hlavní skupiny škol, odkud studenti na vysokou školu přišli, tj. gymnázia, střední odborné školy (dále SOŠ) i konzervatoře a střední odborná učiliště s maturitou (dále SOU s maturitou). Je třeba mít na paměti, že se jedná o absolventy z roku 2005 a 2006, tedy, že vstupovali na vy-

sokou školu v první polovině minulého desetiletí; od té doby se podíly mezi jednotlivými typy absolvované střední školy změnily. Zatímco na technické vysoké školy přichází výrazný podíl absolventů SOŠ nebo SOU s maturitou, u širěji orientovaných univerzit je výrazný podíl absolventů gymnázií. U univerzit je zřetelný rozdíl mezi dvěma největšími univerzitami, Karlovou a Masarykovou, kde byl podíl absolventů z gymnázií 76, resp. 71 %, a ostatními univerzitami, u nichž se podíl studentů z gymnázií pohyboval okolo 50 %. Mezi technickými vysokými školami se výrazně odlišuje VŠCHT, kde byl

podíl z gymnázií ještě vyšší, 81 %. Více než 50% podíl absolventů gymnázií byl také u ČVUT a Univerzity obrany. U ostatních technických vysokých škol převažoval podíl absolventů SOŠ, přitom u VŠB-TU a Technické univerzity v Liberci přesáhl 10 % i podíl absolventů maturitních oborů SOU. Stejně vysoký podíl absolventů gymnázií jako na VŠCHT byl také u brněnské Veterinární a farmaceutické univerzity (81 %).

Obrázek o tom, jací studenti chodí na které školy, si můžeme doplnit na základě jejich sebehodnocení, které provedli v odpovědi na otázku, **jak dobrými studenty na střední škole byli** ve srovnání s ostatními spolužáky: přitom jejich hodnocení bylo od 5 – mnohem lepší po 1 – mnohem horší. Je samozřejmě obtížné kombinovat hodnocení mezi jednotlivými typy škol, protože jak například z výsledků projektu PISA víme, průměrné výsledky studentů gymnázií jsou lepší než SOŠ, a těch zase lepší než SOU s maturitou. Proto se podíváme na každou skupinu středních škol zvlášť. Nejlépe se ve srovnání se spolužáky na gymnáziích se hodnotili absolventi VŠE, VŠCHT, Univerzity Karlovy a Veterinární a farmaceutické univerzity v Brně. Nejhůře se hodnotili absolventi pardubické, liberecké, ostravské a ústecké univerzity a také absolventi obou zemědělských univerzit. Mezi těmi, kteří přišli na vysokou školu ze SOŠ nebo konzervatoře, se nejlépe hodnotili absolventi VŠE, ČVUT, Univerzity Karlovy, VŠCHT, JAMU, Ostravské a Masarykovy univerzity; naopak nejhůře se jako středoškoláci hodnotili absolventi pardubické, královéhradecké a zlínské univerzity.

Další skupina otázek měla doplnit informaci, jací studenti jsou na jednotlivých vysokých školách. Absolventi odpovídali, jakými byli studenty:

- zda studovali nad vyžadované penzum,
- zda usilovali o co možná nejlepší známky,
- zda se soustředili především na věci, které je zajímaly,
- zda své studium utvářeli především z hlediska budoucí kariéry.

Z odpovědí plyne, že navíc nad vyžadované penzum nutné ke zkouškám studenti obvykle nestudují. Mezi studenty magisterského a bakalářského studia v tom není rozdíl. Zájem doktorandů o studium však přesahuje požadavky dané zkouškami. Obdobně je tomu u otázky, zda studenti usilovali o co možná nejlepší známky. Odstup absolventů doktorského studia existuje i v otázce zaměření se na věci zájmu, avšak není tak velký jako u předchozích dvou otázek. U obou otázek došlo k mírnému poklesu oproti šetření z roku 2006, tzn. absolventi z poloviny minulého desetiletí méně studovali nad vyžadované penzum a méně usilovali o co možná nejlepší známky. Utváření studia z hlediska budoucí kariéry je nejbližší absolventům bakalářského studia, vazba u absolventů magisterského studia je slabší a

ještě slabší je u absolventů studia doktorského. Nad průměrem mezi školami jsou v otázce studia nad vyžadované penzum výpovědi absolventů Ostravské univerzity, Univerzity Palackého, Univerzity Karlovy, Masarykovy univerzity a VŠCHT, pro něž zároveň platí s výjimkou Masarykovy univerzity, že usilují i o co možná nejlepší známky. Nejméně nad vyžadované penzum studovali absolventi ČZU, VUT a UJEP, kteří zároveň (kromě absolventů UJEP) nejméně usilovali o co možná nejlepší známky. Na druhé straně absolventi VUT, společně s absolventy uměleckých škol (AMU, JAMU) vypověděli, že se ve studiu soustředili především na věci, které je zajímaly. Své studium utvářeli především z hlediska budoucí kariéry především absolventi Ostravské univerzity, UTB, VŠB-TU, MZLU, a také hradecké, olomoucké a liberecké univerzity. Na druhé straně aspekt utváření studia z hlediska budoucí kariéry byl nejméně silný u absolventů Univerzity Karlovy a VŠCHT.

Doba věnovaná studiu

Absolventi se také vyjadřovali k tomu, kolik hodin týdně v posledních dvou letech svého studia věnovali jakým činnostem během semestru a během zkouškového období. Sečteme-li čas věnovaný studijním činnostem (účast na přednáškách a cvičeních, další studijní povinnosti jako samostudium, psaní prací apod. a příprava na zkoušky), pak celkový průměr činí v průběhu semestru i zkouškového období shodně něco přes 34 hodin. Rozdíl je však ve skladbě času. Zatímco během semestru věnují přednáškám a cvičením průměrně 16 hodin, všemu, co se dá zahrnout pod další studijní činnosti, necelých asi 11,5 hod. a přípravě na zkoušky asi 6,5 hod., v době zkouškového období je čas věnován převážně přípravě na zkoušky, průměrně 22,5 hod., dalším studijním činnostem (tj. především psaní různých prací) 10,5 hod. a necelé dvě hodiny přednáškám a cvičením. Rozdíly jsou však výrazné mezi studenty bakalářských, magisterských a doktorských programů, mezi obory a mezi jednotlivými školami.

Oproti výpovědím absolventů z počátku minulého desetiletí došlo v pěti následujících letech k nárůstu doby strávené studijními činnostmi z průměrných necelých 30 hodin týdně na výše zmíněných více než 34 hodin. K největšímu nárůstu došlo u bakalářských programů, z 25 na 33 hodin, podobně tomu bylo u magisterských programů z 30,2 na 34,7 hod. a u doktorských programů z 31,6 na 35,5 hod. Otázka byla v roce 2006 kladena ohledně času věnovanému studiu vcelku, tj. bez rozlišení času na přednášky, další studijní činnosti a přípravu na zkoušky, což mohlo způsobit určité podhodnocení celkového času, avšak zajímavé je srovnání míry nárůstu celkové doby mezi jednotlivými typy studia.

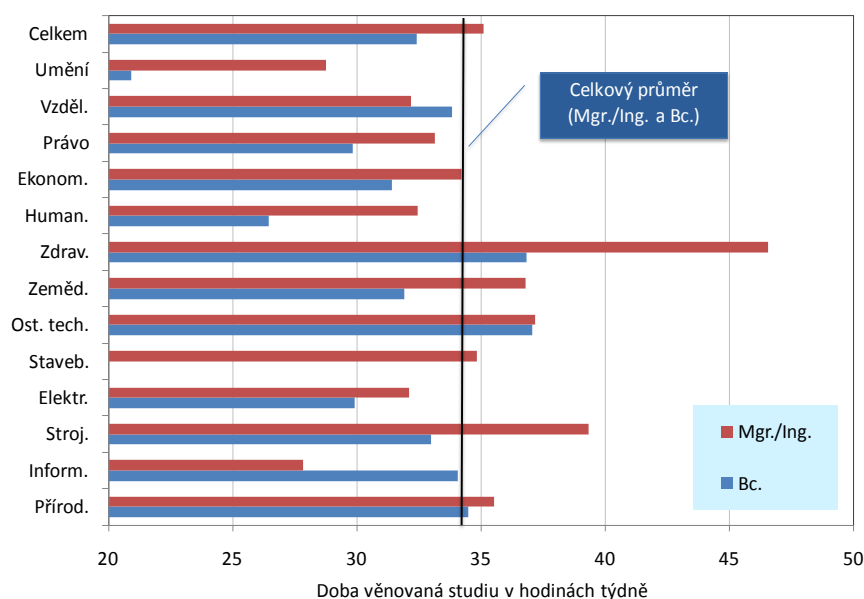
Podstatné jsou rozdíly v době věnované studiu při srovnání skupin oborů¹. U některých oborových skupin jsou výrazné rozdíly mezi bakalářskými a magisterskými studijními obory, proto je nutné je sledovat odděleně. U některých oborů je nižší než průměrná

doba věnovaná studiu jak u bakalářských, tak u magisterských programů: Vědy a nauky o kultuře a umění; Právo, právní a veřejnosprávní činnost; Humanitní vědy a nauky; Elektrotechnika, telekomunikační a výpočetní technika. U skupiny oborů Zemědělsko-lesnické a veterinární vědy a nauky je podprůměrná doba věnovaná studiu vykazována pouze u bakalářského studia; naopak pouze u magisterských programů je tomu tak u skupin Informatické obory a Vzdělávání a sport. Rozdílné jsou mezi skupinami oborů doby věnované jednotlivým činnostem. Zatímco přednáškám a cvičením v období semestru věnují mezi bakalářskými obory nejvíce času studenti v oborech Zdravotnictví, lékařské a farmaceutické vědy a nauky (21 hod. týdně) a Strojírenství, hornictví a hutnictví (19 hod.) oproti průměrným 16 hodinám, v období zkoušek věnují nejvíce času přípravě na zkoušky v oborech informatických, přírodovědných, zemědělských a zdravotnických. Nejvíce času u magisterských programů se věnuje přednáškám a cvičením v strojírenských a ostatních technických oborech a v oborech lékařských - u všech něco nad 19 hodin týdně oproti průměrným 16 hodinám. Srovnatelně významný čas se však v mnoha skupinách oborů věnuje i dalším studijním činnostem (samostatné studium, psaní seminární, bakalářské, diplomové práce apod.): např. u přírodovědných oborů je to 15 hodin týdně oproti necelým 16 hodinám věnovaným přednáškám a cvičením, u skupiny Stavebnictví a archi-

Doba (v hod.) věnovaná za týden studiu a práci během semestru a ve zkouškovém období

Období:	Přednášky / cvičení		Další studijní činnosti		Příprava na zkoušky		Práce/ zaměstnání/brigáda	
	semestr	zkouškové	semestr	zkouškové	semestr	zkouškové	semestr	zkouškové
Bc.	16,1	2,9	9,9	9,9	7,1	18,0	21,2	17,4
Mgr./Ing.	16,1	1,3	12,0	10,5	6,5	24,2	14,4	11,8
Ph.D.	14,1	1,9	15,4	11,4	6,0	19,4	13,3	12,9
Celkem	16,1	1,8	11,6	10,4	6,7	22,3	16,2	13,4

Doba věnovaná studiu u bakalářských a magisterských oborových skupin týdně, obory vzdělání, 2010

Zkratky oborů vzdělání: **Přírod.:** Přírodní vědy a nauky, **Inform.:** Informatické obory; Strojírenství, hornictví a hutnictví, **Elektr.:** Elektrotechnika, telekomunikační a výpočetní technika, **Staveb.:** Stavebnictví a architektura, **Ost. Tech.:** Ostatní technické vědy a nauky (Technická a potravinářská chemie, doprava a spoje apod.), **Zeměd.:** Zemědělsko-lesnické a veterinární vědy a nauky, **Zdrav.:** Zdravotnictví, lékařské a farmaceutické vědy a nauky, **Human.:** Humanitní vědy a nauky, **Ekonom.:** Ekonomie, ekonomika a administrativa, **Právo:** Právo, právní a veřejnosprávní činnost, **Vzděl.:** Vzdělávání a sport, **Umění.:** Vědy a nauky o kultuře a umění

tektura (14,5 hod., resp. 17,8 hod.), Vědy a nauky o kultuře a umění (u obou 11,7 hod.) a u skupiny Humanitní vědy a nauky je dokonce čas na další studijní činnosti delší než na přednášky a cvičení (12,9 a 13,5 hod.). Nejvíce času věnují přípravě na zkoušky studenti lékařských a právnických oborů – v obou případech 37 hodin týdně oproti průměrným 24 hodinám – v lékařských oborech věnují dvojnásobnou dobu oproti průměru všech oborů přípravě na zkoušky již během semestru.

Zaměření studijního oboru

Absolventi byli v průzkumu požádáni, aby svoje studium charakterizovali na základě několika tvrzení týkajících se celkového zaměření studijního oboru. Pro každý z těchto výroků mohli respondenti uvést, do jaké míry charakterizuje jejich studijní obor na 5 bodové stupnici od 1

¹ Při tvorbě skupin oborů byl brán ohled zejména na dostatečné zastoupení oborové skupiny ve výběrovém souboru, přičemž se vycházelo z druhé úrovně klasifikace KKO, která zahrnuje 43 oborových skupin. Výsledkem je 13 oborových skupin (Přírodní vědy a nauky; Informatické obory; Strojírenství, hornictví a hutnictví; Elektrotechnika, telekomunikační a výpočetní technika;

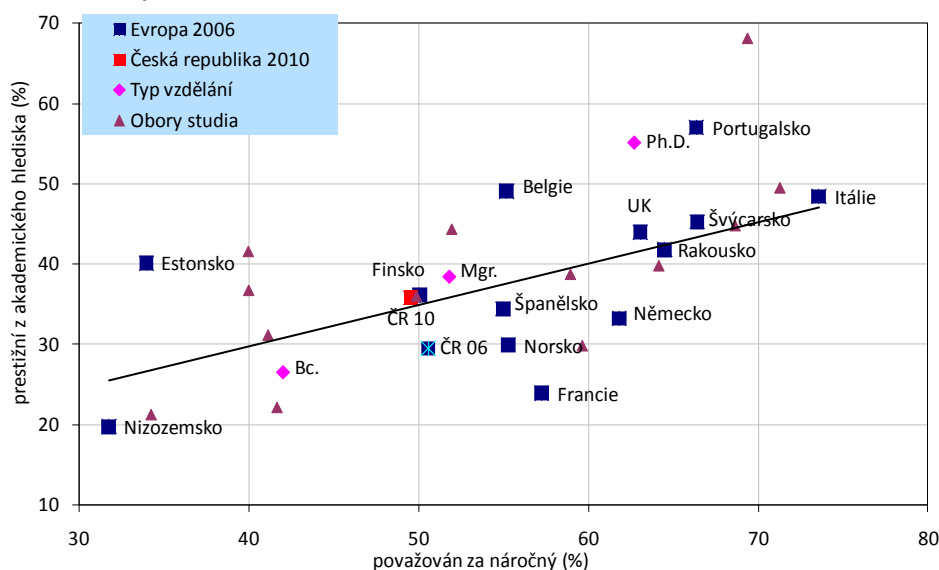
(rozhodně ne) do 5 (rozhodně ano). Celkem byli absolventi dotázáni na šest klíčových charakteristik². V následujícím textu je prezentován podíl absolventů, kteří na jednotlivé otázky odpověděli pozitivně; na pětibodové škále tedy zvolili nabídku 4 nebo 5. Vždy je znázorněna pozice vybraných zemí, které se zúčastnily projektu REFLEX a dále pozice České republiky, tak jak vyplynula z odpovědí absolventů ve výzkumu REFLEX 2010. Pro ukázání variability zaměření studijního oboru na různých typech škol jsou také znázorněny jednotlivé typy studijních programů (bakalářský, magisterský a doktorský) a oborové skupiny vzdělání.

V prvním grafu jsou znázorněny odpovědi na otázku, do jaké míry byl studovaný obor považován za náročný a zda byl prestižní z akademického hlediska. Z grafu je vidět, že absolventi vnímají tyto dvě charakteristiky poměrně podobně. Akademicky prestižnější studium je tedy považováno často za náročnější. Určitě to však neznamená, že by náročnost studia byla postačující podmínkou pro jeho prestiž. Například v Belgii přibližně

hem posledních čtyř let absolventi českých vysokých škol o něco lépe hodnotí akademickou prestižnost, vnímání náročnosti zůstalo zhruba stejné. Poměrně výrazné a zároveň očekávané rozdíly nacházíme mezi jednotlivými typy vzdělání. S jejich rostoucí úrovní roste znatelně jak prestiž z akademického hlediska, tak náročnost. Výrazně lépe než v jiných oborových skupinách vnímají akademickou prestiž absolventi práva. V tomto ohledu naopak nejhůře vnímají svůj obor absolventi zemědělství. Jeho studium je zároveň vnímáno jako nejméně náročné. Nejnáročnější se pak jeví studium zdravotnictví.

Další graf zobrazuje vztah mezi zaměřením studijního oboru na profesní uplatnění a míry, do jaké zaměstnavatelé vědí, co je jeho obsahem. Dalo by se očekávat, že tyto dva faktory budou spolu úzce souviset, neboť se předpokládá, že vysokoškolské systémy se silnou profesní orientací podporují pevné vazby mezi vysokými školami a zaměstnavateli. Proto je zajímavé, že je mezi těmito dvěma charakteristikami vztah relativně slabý.

Podíl absolventů, kteří považují svůj studijní obor za náročný, a podíl absolventů, kteří jej považují za prestižní z akademického hlediska, evropské země 2006, ČR, typy vzdělání, obory studia, 2010

polovina všech absolventů uvedla, že jejich program byl prestižní, zatímco ve Francii, kde absolventi hodnotili náročnost podobně, to byla pouze asi čtvrtina.

Ve srovnání s ostatními evropskými státy bylo u nás v roce 2006 vnímáno studium na vysokých školách spíše jako méně náročné a méně akademicky prestižní. Bě-

Ačkoliv existuje veliký rozptyl mezi zeměmi, co se týče toho, jak absolventi vnímají zaměření svých studijních oborů na budoucí profesní uplatnění, rozdíly ve znalostech zaměstnavatelů o obsahu studijních oborů jsou o poznání menší.

Česká republika se ve srovnání s ostatními evropskými státy řadí spíše k zemím, kde absolventi poměrně často tvrdí, že jejich studijní obor byl zaměřen na profesní uplatnění a zároveň, že zaměstnavatelé vědí, co je jeho obsahem.

Absolventi z výzkumu z roku 2010 navíc hodnotí oba tyto aspekty znatelně pozitivněji, než jejich kolegové z výzkumu z roku 2006. Pokud se podíváme na jednotlivé typy vzdělání, je jasné vidět, že bakalářské studijní programy jsou ve srovnání s vyššími stupni vnímány jako více zaměřené na budoucí profesní uplatnění, avšak také vzhledem k jejich relativní novosti absolventi reflektují fakt, že o magisterských a doktorských programech vědí zaměstnavatelé mnohem více, co je jejich obsahem. Z pohledu oborových skupin jsou zdaleka nejvýrazněji vnímány jako zaměřené na budoucí profesní uplatnění zdravotnické obory. Na druhé straně spektra se v tomto ohledu nacházejí humanitní vědy a nauky. Zaměstnavatelé jsou podle výpovědí absolventů nejlépe obeznámeni s obsahem právnických studijních oborů, nejméně toho naopak vědí o obsahu humanitních oborů.

² Základní otázka zněla: Do jaké míry vystihuje následující popis absolvovaný studijní obor? Na výběr bylo šest tvrzení: 1. Obor byl všeobecně považován za náročný; 2. Zaměstnavatelé vědí, co je obsahem tohoto studijního oboru; 3. Při sestavování obsahu studijního oboru panovala volnost; 4. Obor byl široce zaměřen; 5. Obor byl zaměřen na budoucí profesionální uplatnění; 6. Obor byl prestižní z akademického hlediska.

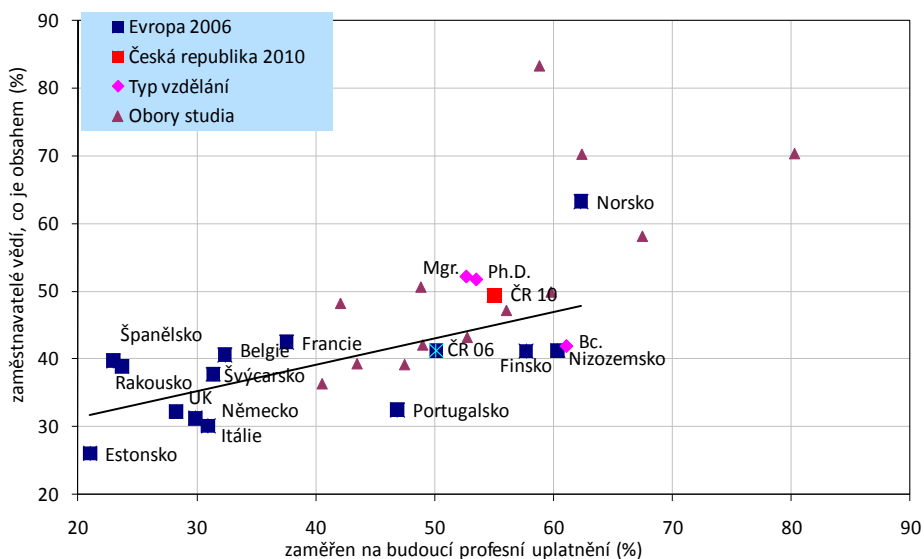
Třetí graf v této části ukazuje vztah mezi podílem absolventů, kteří tvrdí, že v jejich studijním oboru panovala volnost při sestavování jeho obsahu a podílem absolventů, kteří se domnívají, že jejich studijní obor byl široce zaměřen.

V souladu s očekáváním lze mezi těmito dvěma charakteristikami najít pozitivní, byť slabý vztah: více volnosti se vyskytuje v širěji zaměřených studijních oborech. Avšak samozřejmě široké zaměření se automaticky nerovná vysoké svobodě při výběru předmětů. Obecně je totiž míra svobody při sestavování si vlastního studijního programu ve většině zemí poměrně nízká, průměrná širší zaměření je naproti tomu mnohem větší. Absolventi českých vysokých škol vnímají možnosti při sestavování obsahu svého studia jako poměrně výrazně omezené. Pouze zhruba 20 % z nich souhlasilo s názorem, že v jejich studijním oboru panovala volnost při jeho sestavování, a to jak v roce 2006, tak v roce 2010. Jako široce zaměřený vnímalo svůj studijní obor necelých 55 % absolventů v roce 2006 a zhruba 50 % absolventů o čtyři roky později. Při pohledu na graf je také patrné, že volnost znatelně roste se vzdělávací úrovní studijního programu, nejširěji zaměřené jsou pak magisterské studijní programy. Mezi jednotlivými studijními oborovými skupinami panuje poměrně výrazná variabilita, co se volnosti při sestavování obsahu týče. Naprosto minimální volnost panuje zejména ve zdravotnických oborech, naopak podstatně větší volnost měli absolventi inženýrských oborů. V širší zaměření jednotlivých oborů je rozptýlen mezi oborovými skupinami podstatně menší. Výrazněji se vymykají se svým poměrně úzkým zaměřením pouze vědy a nauky o kultuře a umění.

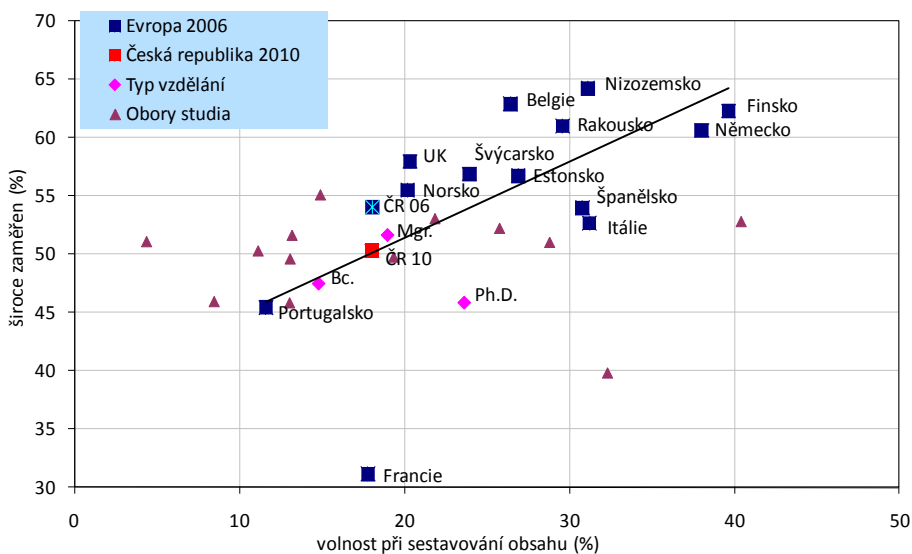
Způsoby výuky a učení na vysokých školách

Jednou ze základních otázek, jež se výzkum REFLEX pokusil zodpovědět, je to, jak na výuku na vysokých školách pohlíží jejich absolventi. V následujícím textu bude ukázáno, jakým způsobem se vyučování na českých vysokých školách liší od vyučování jinde v Evropě a

Podíl absolventů, kteří považují svůj studijní obor za orientovaný na budoucí profesní uplatnění, a podíl absolventů, kteří tvrdí, že zaměstnavatelé vědí, co je jeho obsahem, evropské země 2006, ČR, typy vzdělání, obory vzdělání, 2010

Podíl absolventů, kteří tvrdí, že při sestavování obsahu jejich studijního oboru panovala volnost, a podíl absolventů, kteří tvrdí, že jejich studijní obor byl široce zaměřen, evropské země 2006, ČR, typy vzdělání, obory vzdělání, 2010

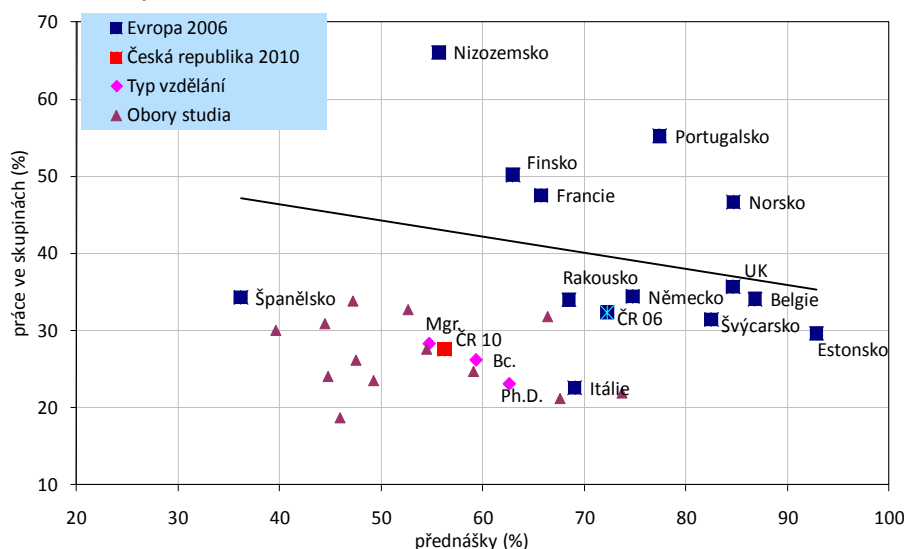
k jakým změnám došlo v posledních čtyřech letech. K těmto účelům výborně poslouží sada otázek jak z šetření REFLEX, tak REFLEX 2010, přičemž základní znění otázky bylo „Do jaké míry byl ve Vašem studijním oboru kladen důraz na uvedené způsoby výuky?“ Respondenti si mohli vybrat na 5 bodové škále s rozsahem od 1 (vůbec ne) do 5 (ve velké míře). Zatímco v roce 2006 bylo takovýchto otázek v dotazníku jedenáct, v roce 2010 jich bylo dvanáct. Důležité však je, že deset z nich je u obou šetření totožných, a ty byly využity pro

analýzu³. V následujícím textu je prezentován podíl absolventů, kteří na jednotlivé otázky odpověděli pozitivně, na 5 bodové škále tedy zvolili nabídku 4 nebo 5. Vždy je znázorněna pozice vybraných zemí, které se zúčastnily projektu REFLEX a dále pozice České republiky, tak jak vyplynula z odpovědí absolventů ve výzkumu

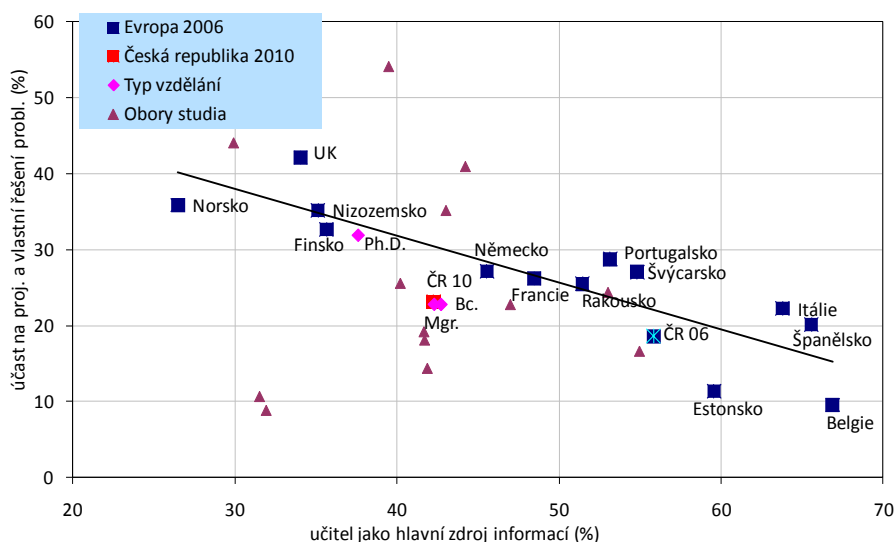
REFLEX 2010. Pro ukázání variability způsobů výuky na různých typech škol jsou také znázorněny jednotlivé typy studijních programů (bakalářský, magisterský a doktorský) a obory vzdělání.

První graf zobrazuje, do jaké míry je při výuce dáván důraz na přednášky a práci ve skupinách. Je vidět, že mezi těmito dvěma způsoby výuky existuje negativní vztah. V zemích, kde je kladen důraz na přednášky, je obvykle kladen menší důraz na práci ve skupinách a naopak. V České republice byl v roce 2006 důraz na přednášky ve srovnání s ostatními státy zhruba průměrný. Práce ve skupinách pak byla upřednostňována poměrně málo. V posledních čtyřech letech došlo na českých vysokých školách k poměrně velkému poklesu důrazu kladenému na přednášky, avšak nevedlo to k zvýšení důrazu na práci ve skupinách. Jinak řečeno, zatímco důraz na přednášky se dostal až na úroveň, kterou v roce 2006 vykazovalo Nizozemsko, důraz na práci ve skupinách je mnohem nižší, než byl v roce 2006 ve všech zkoumaných zemích kromě Itálie. Navíc se dá čekat, že v těchto zemích mezi tím došlo ještě k dalšímu posunu směrem k výuce zaměřené na skupinu.

Míra důrazu na přednášky a práci ve skupinách, evropské země 2006, ČR, typy vzdělání, obory vzdělání 2010

Míra důrazu na výuku zaměřenou na učitele jako hlavní zdroj informací a učením zaměřeném na účast na projektech a vlastní řešení problémů, evropské země 2006, ČR, typy vzdělání, obory vzdělání 2010

Obdobný vztah jako mezi důrazem na přednášky a důrazem na práci ve skupinách lze pozorovat mezi výukou zaměřenou na učitele jako hlavní zdroj informací a učením zaměřeným na účast na projektech a vlastním řešení problémů. Česká republika patřila v roce 2006 k zemím, kde role učitele při výuce byla mnohem podstatnější než role projektů a vlastních řešení problémů. Stejně jako v předcházejícím vztahu došlo k poměrně výrazné změně. Odklon od tradičnějšího způsobu výuky (učitel) byl do jisté míry nahrazen příklonem k práci na projektech a vlastnímu řešení problémů. V obou zmíněných aspektech panuje

v České republice poměrně výrazná mezioborová variabilita. Učitel jako hlavní zdroj informací je preferován zejména ve strojírenství a ostatních technických oborech, naopak podstatně menší roli má při výuce informatických oborů, práva a zdravotnických oborů. Jsou to navíc poslední dvě zmíněné oborové skupiny, kde je, v rozporu s výše nastíněným negativním vztahem mezi důrazem na učitele a důrazem na práci ve skupinách,

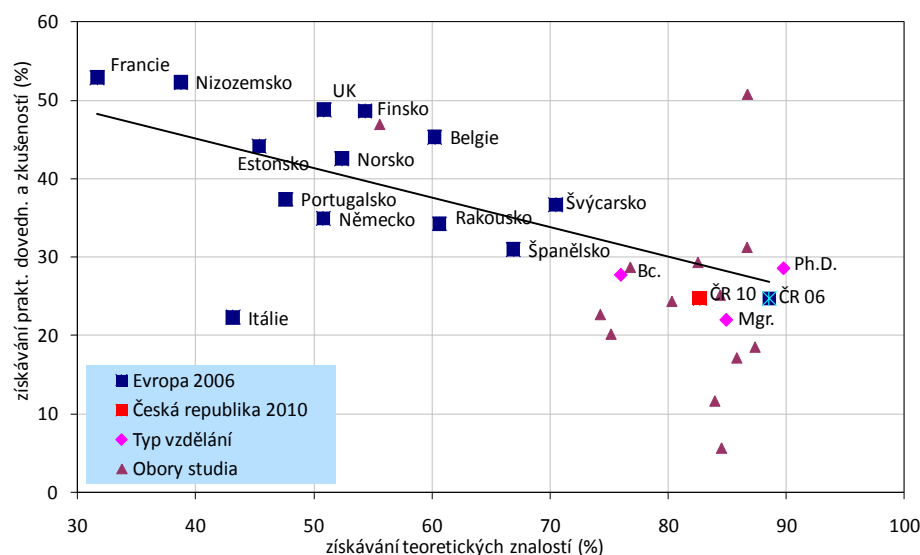
³ Jedná se o těchto deset způsobů vyučování či učení: přednášky; práce ve skupinách; účast ve výzkumných projektech; stáže, praxe; výcvik a získávání praktických dovedností a zkušeností; získávání teoretických znalostí; učitel jako hlavní zdroj informací; učení se účastí na projektech, vlastní řešení problémů; vytváření vlastních textů, písemných materiálů; ústní prezentace studentů. Respondent měl na pětibodové škále posoudit, do jaké míry byl na uvedené způsoby výuky kladen důraz.

minimálně preferována také práce ve skupinách. Ta je naopak nejvíce upřednostňována v uměleckých oborech.

Důležitý je nejen způsob výuky, ale také její obsah. Hlavní dimenze v tomto ohledu jsou zejména na jedné straně zaměření výuky na získávání teoretických znalostí

v rozporu s tím, jak čeští absolventi hodnotí celkové zaměření svého studijního oboru, který vnímají v průměru v porovnání s ostatními zeměmi jako více zaměřený na budoucí profesní uplatnění. Zdá se tedy, že v České republice dost často dochází k poměrně výraznému rozporu mezi zaměřením studijního oboru a způsobem (tedy výukou), jakou je toto zaměření uskutečňováno.

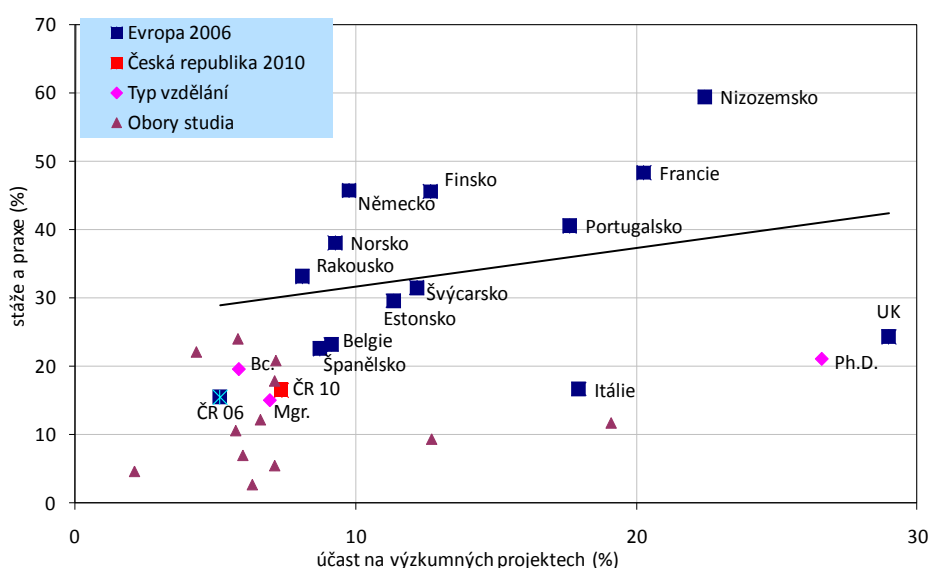
Míra důrazu na výuku zaměřenou na získávání teoretických znalostí a výuku zaměřenou na získávání praktických dovedností a zkušeností, evropské země 2006, ČR, typy vzdělání, obory vzdělání 2010

a na druhé straně zaměření na výcvik a získávání praktických dovedností a zkušeností. V České republice vládne již dlouhodobě výrazný příklon k výuce teorie a data z roku 2006 to potvrzují. Téměř 90 % absolventů souhlasilo, že důraz na výuku teorie byl při jejich studiích výrazný (odpovědi 4 a 5 na 5 bodové škále). Přitom v ostatních zemích to nebylo v průměru ani 60 %. Na druhou stranu důraz na výuku praktických znalostí a dovedností potvrdilo jen zhruba 25 % absolventů, tedy podstatně méně než v ostatních zemích. I přesto, že tento fakt je v České republice již delší dobu kritizován, za poslední roky důraz na získávání teoretických znalostí klesl jen nepatrně a důraz na výuku praktických dovedností se takřka nezvýšil. Rozdíl oproti zbytku Evropy je tak výrazný, že pouze obory, které by se stěží obešly bez praxe (vědy a nauky o kultuře a umění, zdravotnictví, lékařské a farmaceutické vědy a nauky), se mírou důrazu na získávání praktických znalostí dají srovnávat se způsobem výuky běžné v Evropě, a to i v oborech na praxi zdaleka tak nezaměřených. Je s podivem, že tyto výsledky jsou do jisté míry

značně zaostává a navíc za poslední čtyři roky nedošlo takřka k žádnému pozitivnímu posunu. Větší množství účasti na výzkumných projektech většina studentů zakusí až v rámci doktorského studia. Praxe a stáže jsou pak ve větší míře používány jako nástroj předávání praktických dovedností a zkušeností pouze ve zdravotnictví, lékařských a farmaceutických vědách a naukách.

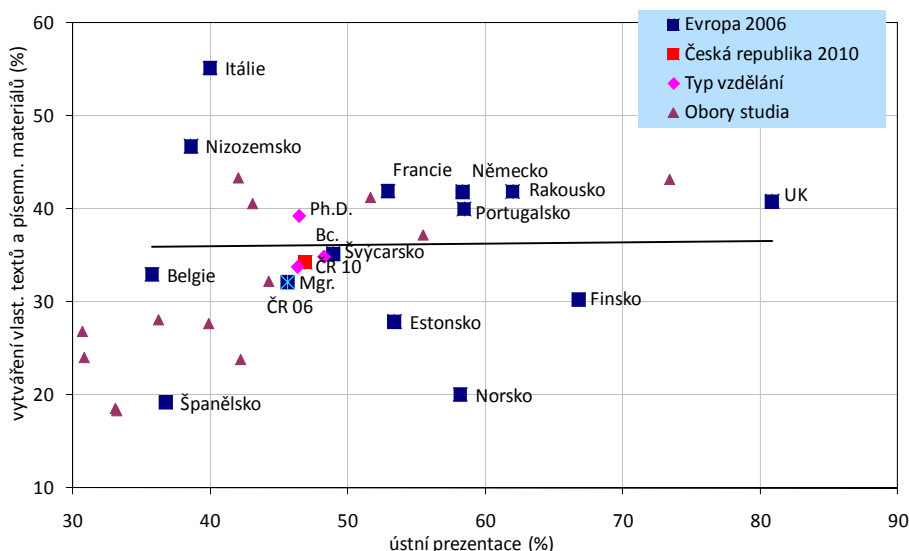
Míra důrazu na účast na výzkumných projektech a na stáže a praxi, evropské země 2006, ČR, typy vzdělání, obory vzdělání 2010

Poslední dvě otázky, jejichž prostřednictvím bylo možné porovnat výstupy z výzkumů REFLEX a REFLEX 2010, zjišťovaly, jaký je kladen důraz na vytváření vlastních textů a písemných materiálů a na ústní prezentaci studentů. I přes odlišnost těchto dvou přístupů se zdá, že na mezinárodní úrovni neplatí, že by se s mírou důrazu

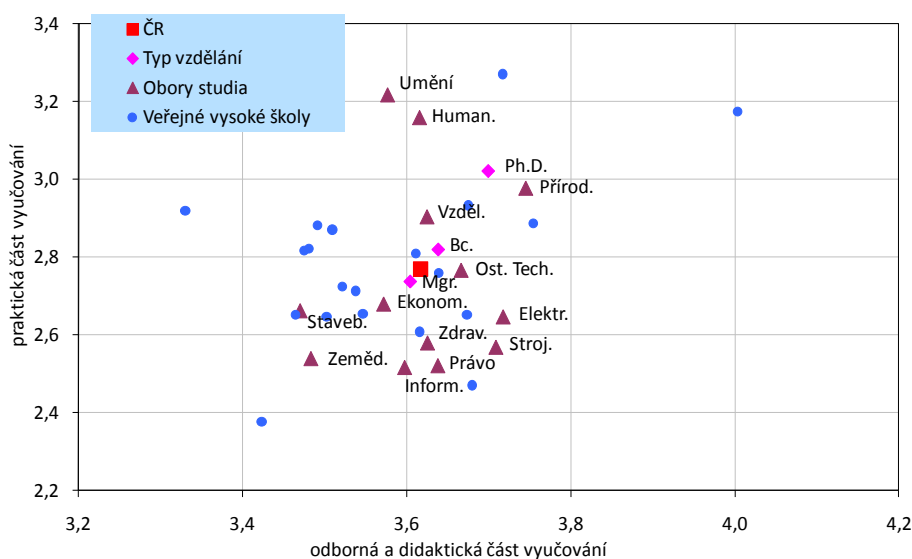
byla provedená faktorová analýza, pomocí které byl vyextrahován menší počet faktorů, které původních 19 otázek zastupuje. Takto bylo vytvořeno šest faktorů kvality studijní nabídky, podmínek studia a výuky: 1. systém a organizace vyučování (časová koordinace kurzů, dosažitelnost povinných předmětů (semináře, cvičení), možnost splnit studijní požadavky v odpovídajícím čase, systém a organizace zkoušek, uspořádání a struktura studia), 2. odborná a didaktická část vyučování (aktuálnost vyučovaného metodologického aparátu oboru, didaktická kvalita výuky, odborná úroveň výuky, možnosti odborné specializace), 3. praktická část vyučování (osvojení si vědeckých způsobů práce, osvojení si uměleckých způsobů práce, praxe v ústní prezentaci, psaní odborných / vědeckých textů), 4. vyučování cizích jazyků (příprava k využívání literatury v cizím jazyce, příprava ke komunikaci v cizím jazyce ve studované odborné oblasti), 5. mož-

Míra důrazu na ústní prezentaci a na vytváření vlastních textů a písemných materiálů, evropské země 2006, ČR, typy vzdělání, obory vzdělání 2010

na vytváření písemných materiálů zvyšoval nebo snižoval důraz na ústní prezentaci. Zajímavé je, že v rámci České republiky se s mírou důrazu na vytváření textů zvyšuje i míra důrazu na ústní prezentaci. Oba dva tyto přístupy jsou poměrně extenzivně využívány zejména v oborech zaměřených na teorii, jako jsou humanitní vědy, přírodní vědy a ekonomie. Pokud se podíváme na mezinárodní srovnání, je vidět, že Česká republika ani v jednom ohledu nijak z evropského průměru nevybočuje a k žádným výraznějším změnám za poslední čtyři roky nedošlo.

Odborná a didaktická část vyučování a systém a organizace vyučování, ČR, typy vzdělání, obory vzdělání, vysoké školy 2010

Kvalita studijní nabídky, podmínek studia a výuky

Kromě celkového zaměření studijního oboru a důrazu kladeného na různé způsoby výuky měli absolventi za úkol posoudit také kvalitu studijní nabídky a podmínek studia a výuky, a to v mnoha různých aspektech. Celkem byli respondenti dotázáni pomocí otázky „Jak hodnotíte následující aspekty týkající se studijní nabídky a podmínek studia?“ na 19 různých oblastí. Analyzovat všechny tyto otázky zvlášť by bylo příliš nepřehledné, a proto

nost kombinace studia s jinými aktivitami (možnost kombinovat studium a zaměstnání, možnost kombinovat studium a pečovatelské povinnosti (péče o děti nebo o rodinné příslušníky), 6. kontakty s učiteli a spolužáky.

Na všech 19 otázkách bylo možné odpovědět od 1 (velmi špatně) do 5 (velmi dobře). U všech faktorů byl vypočítán průměr z otázek, které je tvoří, a výsledné průměrné skóre se tak pohybuje na škále, kde 1 je nejhorší a 5 nejlepší hodnocení. Výsledné hodnoty jsou znázorněny

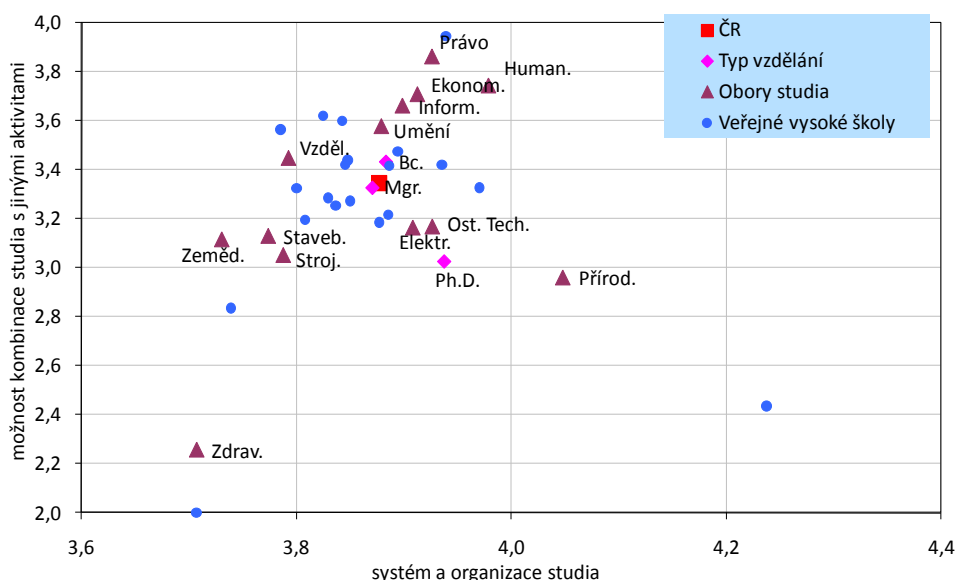
po dvojicích v následujících třech grafech. Vzhledem k tomu, že tato otázka nebyla řešena ve výzkumu REFLEX v roce 2006, nejsou k dispozici srovnávací mezinárodní data. V grafu jsou tak kromě hodnoty za celou ČR také znázorněny hodnoty pro jednotlivé typy studia, obory vzdělávání a školy.

První graf porovnává odbornou a didaktickou část výuky a praktickou část vyučování. Celkově lze říci, že odbornost a didaktičnost výuky je hodnocena absolventy mnohem pozitivněji, než její praktická stránka, což je ostatně závěr, který je plně v souladu s tím, jak malý je na praktickou část výuky kladen důraz. Kvalita odbornosti a didaktičnosti výuky navíc podléhá na různých vysokých školách a v různých vzdělávacích oborech mnohem menší variabilitě, než je tomu u praktické stránky vyučování. Pokud se podíváme na typy studia, je zajímavé, že oba výše zmíněné aspekty hodnotí lépe absolventi bakalářského studia než absolventi magisterského. Rozdíl je však poměrně zanedbatelný. Větší rozdíly již lze najít mezi jednotlivými oborovými skupinami. Odbornou a didaktickou část výuky nejlépe hodnotí absolventi přírodních věd, praktická část vyučování je nejlépe hodnocena absolventy uměleckých oborů. Nejhůře naopak vnímají odbornost a didaktičnost výuky absolventi stavebnictví a architektury, nejméně kvalitní je praktická stránka vyučování podle absolventů v informatických oborech. Mezi jednotlivými školami vyniká zejména VŠCHT v odborné a didaktické části výuky a AMU v části praktické. Naopak nejhůře v obou aspektech vidí svou školu absolventi VFU.

Dalším analyzovanými aspekty jsou kvalita systému a organizace studia a možnosti kombinovat studium s jinými aktivitami. Zdá se, že dobrá organizace studia, ať už v podobě kvalitní časové koordinace kurzů přednášek a zkoušek nebo v podobě dobré dosažitelnosti povinných předmětů, přináší také lepší možnosti jeho kombinace s prací či rodinnými povinnostmi. Obecně lze říci, že oba aspekty hodnotí absolventi spíše pozitivně, zatímco však v případě hodnocení kvality systému a organizace studia jsou názory absolventů různých škol a oborů velice podobné, rozdíly v možnostech kombinování studia s jinými aktivitami jsou naopak značné. Rozdíly mezi jednotlivými stupni studia (a zvláště mezi bakalářským a magisterským studiem) nejsou nijak velké. Systém a organizaci nejlépe hodnotí absolventi doktorského studia, kteří však naopak jsou, poněkud překvapivě, kritičtější k možnostem kombinace studia s jinými aktivitami. Zřejmě je to způsobeno tím, že častěji pracují

či mají děti a mají tak na skloubení studia s dalšími aktivitami větší nároky. Z pohledu oborů měli největší obtíže zkombinovat studium s jinými činnostmi absolventi zdravotnických oborů, což je ovšem vzhledem k jeho deklarované nejvyšší náročnosti poměrně logické. Zároveň se však absolventi zdravotnických oborů vyjadřují

Systém a organizace studia a možnost kombinace studia s jinými aktivitami, ČR, typy vzdělání, obory vzdělání, vysoké školy 2010

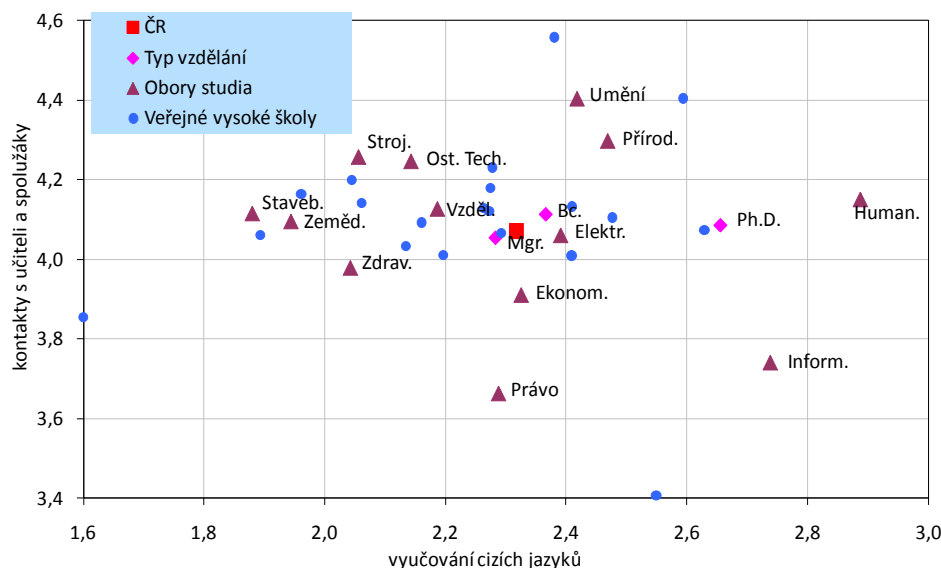

nejkritičtěji i k systému a organizaci studia, tedy oblastí, které s náročností nesouvisí. Systém a organizaci studia si nejvíce pochvalovali absolventi přírodních věd a nauk, možnost kombinovat studium s jinými aktivitami nejlépe hodnotili absolventi právnických oborů. Mezi školami je v obou aspektech nejhůře hodnocena brněnská VFU, nejlepší systém a organizaci studia má podle absolventů VŠCHT a nejlepší možnosti kombinace přináší studium na VŠE.

Poslední dvě charakteristiky kvality studijní nabídky, podmínek studia a výuky jsou vyučování cizích jazyků a kontakty s učiteli a spolužáky. Výuku cizích jazyků absolventi většinou kritizují. Podle absolventů je vyučování cizích jazyků nejméně kvalitní v oborové skupině stavebnictví a architektura a na VFU. Nejlépe naopak hodnotí výuku cizích jazyků v humanitních oborech a na MU v Brně. Z hlediska typu studia hodnotí výuku cizích jazyků nejlépe absolventi doktorského studia.

Kontakty s učiteli a spolužáky jsou charakterizovány například přátelskou atmosférou ve studijním kolektivu či dobrou dosažitelností vyučujících ke konzultacím. Většinou jsou absolventy hodnoceny velice pozitivně. Vysokou míru kontaktů s učiteli a spolužáky si pochvalují zejména absolventi uměleckých oborů a AMU. Rozdíly mezi typy studia jsou, co se týče kontaktů s učiteli a spolužáky, zcela zanedbatelné.

Vyučování cizích jazyků a kontakty s učiteli a spolužáky, ČR, typy vzdělání, obory vzdělání, vysoké školy 2010

Kvalita školy a vyučujících

Absolventi v šetření hodnotili také podíl kvalitních vyučujících a kvalitu školy. V odpovědi na otázku: „Jaký byl ve Vašem studiu podíl velmi kvalitních vyučujících?“ zvolili jednu možnost z výčtu: 0%, 10%, 20%, ..., 90%, 100%. Celkový průměr za všechny odpovídající absolventy činí 62,3 % velmi kvalitních vyučujících. Nejčastější byly odpovědi, že velmi kvalitních učitelů bylo 70 nebo 80 procent, v obou případech tento podíl zvolilo 21 % absolventů. V průměru 11,5 % absolventů uvedlo volbu 90 % a 1,6 % absolventů dokonce volbu 100 % velmi kvalitních vyučujících. Na druhé straně poměrně vysoký podíl absolventů uváděl i nízké podíly kvalitních učitelů: 1,5 % absolventů označilo za velmi kvalitní jen 10 % vyučujících, 5 % absolventů 20 % a 9 % absolventů 30 % velmi kvalitních vyučujících. 40, 50 nebo 60 % velmi kvalitních učitelů zvolilo v souhrnu 30 % absolventů. To znamená, že v úhrnu 45 % absolventů uvedlo, že velmi kvalitních vyučujících měli méně než 60 %.

Rozdíly mezi školami jsou zřetelné a zajímavé. Výpovědi po školách jsou poměrně konzistentní. Vezmeme-li výpovědi absolventů, kteří hodnotí, že ve škole bylo 80 až 100 % kvalitních učitelů, pak žádná ze škol, kde takovou volbu uvedlo více než 35 % absolventů, nemá zároveň více než 13 % absolventů, kteří by hodnotili podíl kvalitních učitelů jako menší než 30 %. Rozdíly mezi školami

jsou však velké: existují školy, kde polovina absolventů hodnotí 80 až 100 % vyučujících jako velmi kvalitní, a existují také školy, kde takovéto hodnocení uvádí jen třetina absolventů.

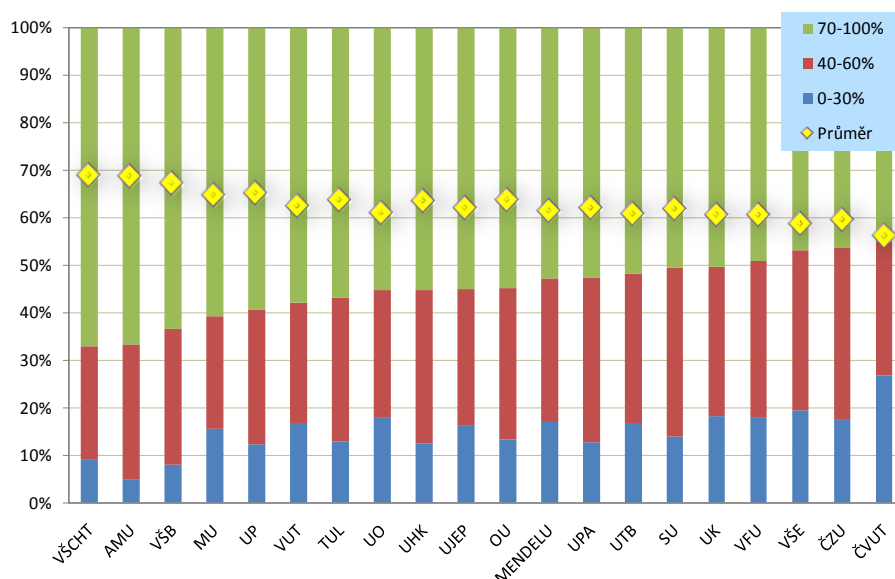
Spočteme-li průměr velice kvalitních vyučujících, pak se při srovnání škol pohybuje od 56 % do 69 %. Součet výpovědí absolventů, kteří považují podíl velmi kvalitních učitelů větší než 80 %, se mezi školami liší více – od 26 % do 52 %.

Mezi technickými vysokými školami uvádí nejvyšší podíl kvalitních vyučujících absolventi VŠCHT a VŠB-TU, a to 69,

resp. 67 %. Obdobný podíl velmi kvalitních vyučujících (68 %) získala od svých absolventů Akademie múzických umění v Praze. Mezi širěji profilovanými univerzitami hodnotili absolventi Masarykovy univerzity a Univerzity Palackého 65 % vyučujících jako velmi kvalitních.

Lépe hodnotí vyučující absolventi bakalářských programů než magisterských a ti lépe než absolventi doktorských programů. Rozdíl mezi bakaláři a magistry je významný, činí přes 6 procentních bodů. Svoji roli zde jistě hraje vyšší kritičnost v posuzování vyučujících u osob s vyšší úrovní vzdělání. Zarážející ovšem je, že školy nezajišťují dostatek kvalitních vyučujících pro doktorské programy – šest velmi kvalitních vyučujících z deseti nemůže být asi bráno jako dostatečný podíl.

Rozložení podílu velmi kvalitních učitelů, vysoké školy ČR, 2010

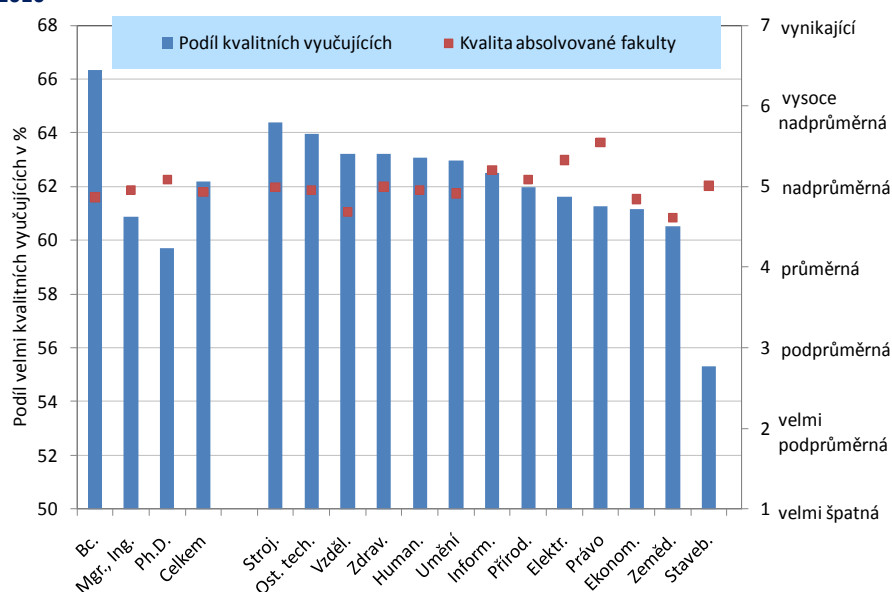

Rozdíly mezi obory jsou také zřetelné. K nejlépe hodnoceným patří skupina oborů Strojírenství, hornictví a hutnictví a skupina Ostatní technické vědy a nauky. Výrazně nejhůře hodnocenou oborovou skupinou z hlediska zajištění výuky kvalitními vyučujícími patří Stavebnictví a architektura, s odstupem pak zemědělské a ekonomické obory.

V odpovědi na další otázku se absolventi vyjádřili k tomu, jak vnímají **kvalitu absolvované fakulty**. Svojí odpovědí hodnotili fakultu ve srovnání s jinými fakultami (nebo školami) na žebříčku: vynikající, vysoce nadprůměrná, nadprůměrná, průměrná, podprůměrná, velmi podprůměrná nebo velmi špatná. Celkový průměr za všechny odpovídající absolventy je 4,94, což je téměř na úrovni hodnocení „nadprůměrná“. Podíváme-li se nejprve na vztah mezi hodnocením fakulty a podílem kvalitních vyučujících, největší disproporci vykazuje právě skupina oborů Stavebnictví a architektura. Je zajímavé, že tendence hodnotit lépe svoji školu než vyučující se vyskytuje u oborů s nižším podílem kvalitních vyučujících. Další nejvýraznější disproporci v hodnocení školy a vyučujících vykazuje skupina oborů Právo, právní a veřejnoprávní činnost, Elektrotechnika, telekomunikační a výpočetní technika a také Ekonomie, ekonomika a administrativa.

Pro samotné školy je pak důležité sledovat rozdíly na úrovni jednotlivých fakult. Následující tabulka uvádí počty fakult jednotlivých vysokých škol a na kolika fakultách je hodnocení vyučujících a hodnocení fakult absolventy lepší než celkové průměrné hodnocení. Pouze u VŠCHT hodnotí absolventi všechny její tři fakulty lépe, než je průměrné hodnocení za všechny školy jak z hlediska vyučujících, tak z hlediska kvality fakulty. U dalších dvou škol – VŠB-TU Ostrava a Univerzita Hradec Králové – hodnotí jejich absolventi lépe než je průměrné hodnocení za všechny školy v případě vyučujících všechny fakulty dané vysoké školy. U VŠB-TU jsou

Souvislost kvality vyučujících a absolvované fakulty, typy vzdělání, obory vzdělání, 2010

Hodnocení velmi kvalitních vyučujících a fakult jednotlivých vysokých škol, 2010

	Počet fakult	Hodnocení vyučujících		Hodnocení fakulty	
VŠCHT	4	4	100%	4	100%
UHK	3	3	100%	0	0%
VŠB	7	7	100%	3	43%
UP	8	6	75%	4	50%
VFU	3	2	67%	1	33%
UO	3	2	67%	1	33%
AMU	3	2	67%	2	67%
MU	9	6	67%	7	78%
UTB	5	3	60%	0	0%
TUL	5	3	60%	1	20%
JAMU	2	1	50%	0	0%
OU	4	2	50%	0	0%
SU	2	1	50%	0	0%
MENDELU	4	2	50%	1	25%
UK	17	8	47%	12	71%
UPA	5	2	40%	1	20%
UJEP	5	2	40%	1	20%
ČVUT	7	2	29%	5	71%
VUT	8	2	25%	5	63%
ČZU	6	1	17%	1	17%
VŠE	6	1	17%	4	67%

počet fakult a podíl v %, jejichž absolventi hodnotili **vyučující** nadprůměrně

počet fakult a podíl v %, jejichž absolventi hodnotili **fakultu** nadprůměrně

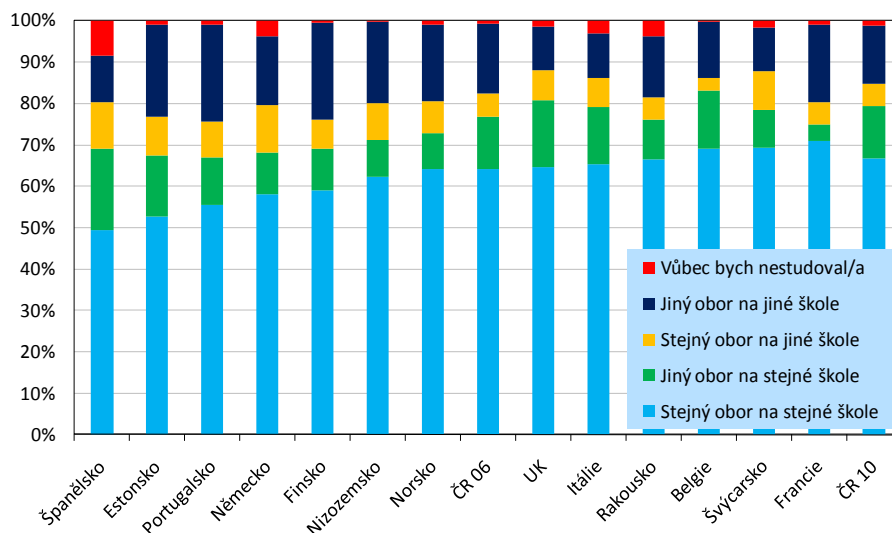
však jen tři fakulty hodnoceny nadprůměrně a u královéhradecké univerzity je polarita hodnocení vyučujících a fakult zcela extrémní: ačkoli absolventi všech fakult hodnotí nadprůměrně své vyučující, u žádné fakulty ji nehodnotí lépe, než je průměrné hodnocení. Nízkou prestiž u vlastních absolventů, což se odráží v tom, že absolventi žádné fakulty dané univerzity nehodnotí fakultu nadprůměrně ve srovnání s průměrným hodnocením, vykazují také Univerzita Tomáše Bati, JAMU, Ostravská univerzita a Slezská univerzita. Opačný rozpor mezi hodnocením vyučujících a fakult nastává u VŠE: zatímco jen u jedné ze šesti fakult jsou vyučující hodnoceni nadprůměrně, fakultu hodnotí absolventi nadprůměrně ve čtyřech případech. Obdobně špatně hodnotí vyučující absolventi ČZU v Praze, avšak tam je stejně takové hodnocení i z hlediska kvality fakult – jen jednu z šesti hodnotí absolventi jako nadprůměrně kvalitní. Podobné je to u univerzity pardubické, ústecké a liberecké (u nich je nadprůměrně hodnocena pouze jedna z pěti fakult).

Spokojenost s volbou školy a oboru

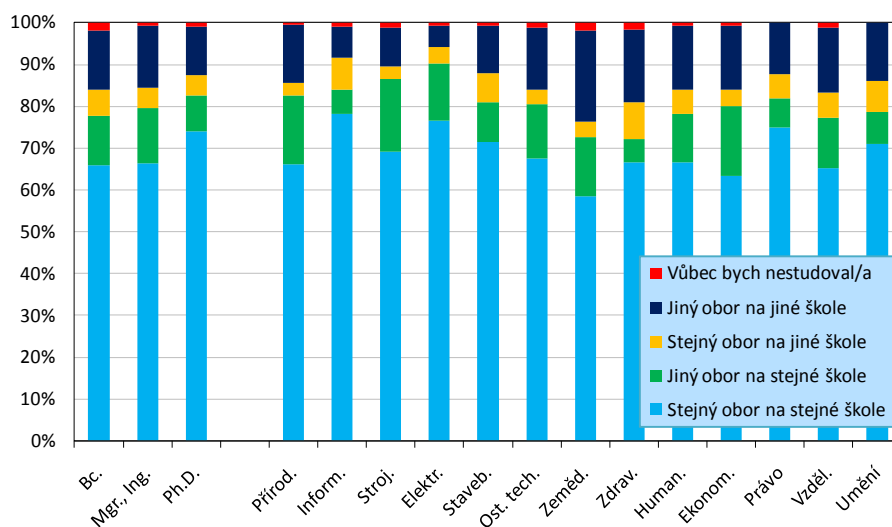
To, jak byli absolventi se studiem na určité škole spokojeni, do značné míry vyjadřuje hypotetická otázka, zda, pokud by se opět mohli rozhodnout, by zvolili studium na stejné škole a stejného oboru⁴. Podle výsledků z výzkumu REFLEX z roku 2006 téměř dvě třetiny českých absolventů pět let po získání diplomu svého rozhodnutí studovat nelitovaly a neměnily by přitom volbu školy ani oboru studia. Těmito výsledky se čeští absolventi zařadili zhruba do evropského průměru. Spolu se severskými zeměmi jsme také měli

nejmenší, takřka zanedbatelný podíl absolventů, kteří by se pro vysokoškolské studium znovu vůbec nerozhodli. V tomto směru odlišné výsledky zaznamenalo především Španělsko, kde by jen méně než polovina absolventů opakovala stejnou volbu a navíc téměř 10 %

Co by studovali, kdyby se znovu rozhodovali? Evropské země 2006, ČR 2010

Co by studovali, kdyby se znovu rozhodovali? Typ vzdělání a obor studia, ČR 2010

absolventů by raději nešlo studovat vůbec.

Poměrně vysokou spokojenost s volbou studijní dráhy na vysoké škole absolventů českých vysokých škol potvrzují i výsledky z průzkumu REFLEX 2010. Podíl lidí, kteří by opakovali studium na stejné škole i oboru, dokonce ještě vzrostl, a to zhruba o 2 procentní body. Naopak o stejný díl poklesl podíl těch, kteří by raději studovali jiný obor na jiné škole.

Pokud se podíváme na jednotlivé typy vzdělání, nejspokojenější se svojí volbou jsou absolventi doktorských

⁴ Konkrétní znění otázky bylo: Kdybyste měl/a možnost znovu svobodně volit, zvolil/a byste si stejný studijní obor na stejné škole? Respondenti mohli odpovědět pěti možnými způsoby: ano; ne, jiný studijní obor na stejné škole; ne, stejný studijní obor na jiné škole; ne, jiný studijní obor na jiné škole; ne, rozhodl/a bych se nestudovat vůbec.

studijních programů, mezi absolventy s bakalářským a magisterským titulem v tomto ohledu prakticky žádný rozdíl není. Výraznější diferenciaci nabízí pohled na jednotlivé obory. Zde je zejména důležité, jestli by absolvent zvolil studium opět ve stejném oboru. U více než čtyř pětín by tak volili absolventi inženýrských oborů, práva a elektrotechniky, telekomunikační a výpočetní techniky. Naopak více než 30 % absolventů, kteří by se rozhodli nestudovat znovu svůj obor, se vyskytuje v přírodních vědách, ekonomii a zejména v zemědělství, lesnictví a veterinářství.

Z pohledu škol je nejdůležitější zejména to, zda by absolvent opět volil studium na stejné škole nebo by si raději vybral jinou. Pět škol, kde byli absolventi spokojeni se studiem do té míry, že více než 83 % by si studium na stejné škole zopakovalo, jsou tyto: České vysoké učení technické v Praze, Vysoká škola ekonomická v Praze, Vysoké učení technické v Brně, Vysoká škola báňská-Technická univerzita Ostrava a Akademie múzic-

kých umění v Praze. Nejméně často by si naopak pro své studium vybrali jimi vystudovanou školu absolventi Slezské univerzity v Opavě, Univerzity Pardubice, Ostřavské univerzity v Ostravě, Veterinární a farmaceutické univerzity Brno a České zemědělské univerzity v Praze. I u všech těchto škol by si však studium zopakovalo alespoň 60 % procent jejich absolventů. Nejedná se tedy o žádný hrozivý výsledek.

Vybrané ukazatele za typy a obory studia

		Zaměření studijního oboru				Důraz na způsoby výuky a učení						Kvalita studijní nabídky, podmínky a výuky (1 až 5)			Podíl velmi kvalitních vyučujících	Kvalita fakulty (1 až 7)	Opakování studia na stejné škole	Celková doba věnovaná studiu (v hodinách)
Typ studia		Obor je náročný	Zaměstnavatelé znají obsah	Obor je široce zaměřen	Prestižní z akadem. hlediska	Přednášky	Práce ve skupinách	Výcvik a získávání prakt. dovedn. a zkušen.	Získávání teoretických znalostí	Učitel jako hlavní zdroj informací	Učení se na projektech, vlastní řešení problémů	Systém a organizace vyučování	Odborná a didaktická část vyučování	Praktická část vyučování				
Typ studia	Bc.	42%	42%	47%	26%	59%	26%	28%	76%	43%	23%	3,9	3,6	2,8	66%	4,9	78%	32
	Mgr.	52%	52%	52%	38%	55%	28%	22%	85%	42%	23%	3,9	3,6	2,7	61%	5,0	80%	35
	Ph.D.	63%	52%	46%	55%	63%	23%	29%	90%	38%	32%	3,9	3,7	3,0	60%	5,1	81%	35
Obor studia	Přírod.	52%	39%	50%	44%	74%	22%	31%	87%	47%	23%	4,0	3,7	3,0	62%	5,1	82%	35
	Inform.	59%	48%	53%	39%	48%	26%	20%	75%	30%	44%	3,9	3,6	2,5	63%	5,2	83%	30
	Stroj.	60%	47%	50%	30%	49%	24%	17%	86%	55%	17%	3,8	3,7	2,6	64%	5,0	83%	37
	Elektr.	69%	51%	52%	45%	44%	31%	25%	84%	43%	35%	3,9	3,7	2,6	62%	5,3	88%	32
	Staveb.	64%	70%	52%	40%	40%	30%	23%	74%	44%	41%	3,8	3,5	2,7	55%	5,0	82%	36
	Ost. tech.	50%	43%	50%	36%	54%	28%	24%	80%	53%	24%	3,9	3,7	2,8	64%	5,0	80%	37
	Zeměd.	34%	50%	55%	21%	45%	24%	29%	77%	42%	14%	3,7	3,5	2,5	61%	4,6	73%	35
	Zdrav.	71%	70%	51%	50%	66%	32%	51%	87%	31%	11%	3,7	3,6	2,6	63%	5,0	72%	42
	Human.	40%	36%	51%	42%	68%	21%	19%	87%	42%	18%	4,0	3,6	3,2	63%	5,0	78%	30
	Ekonom.	41%	42%	53%	31%	53%	33%	12%	84%	40%	26%	3,9	3,6	2,7	61%	4,8	80%	34
	Právo	69%	83%	46%	68%	46%	19%	6%	85%	32%	9%	3,9	3,6	2,5	61%	5,5	85%	33
	Vzděl.	42%	58%	46%	22%	59%	25%	29%	83%	42%	19%	3,8	3,6	2,9	63%	4,7	77%	33
	Umění	40%	39%	40%	37%	47%	34%	47%	55%	40%	54%	3,9	3,6	3,2	63%	4,9	81%	28
	Celkem	50%	49%	50%	36%	56%	28%	24%	83%	42%	23%	3,9	3,6	2,8	62%	4,9	79%	34

Poznámka: V tabulce v části týkající se zaměření studijního oboru a důrazu na způsoby výuky a učení jsou prezentovány procentuální hodnoty. Jedná se o podíl absolventů, kteří na jednotlivé otázky odpověděli pozitivně, tj. na škále od 1 do 5 zvolili nabídku 4 nebo 5.

Vybrané ukazatele za jednotlivé vysoké školy

Bakalářský studijní program (Bc.)	ČZU	22%	38%	47%	14%	37%	17%	33%	62%	39%	17%	3,6	3,6	2,4	67%	4,6	70%	28
	MU	52%	44%	36%	35%	51%	30%	22%	71%	34%	18%	3,9	3,9	3,0	70%	5,4	90%	30
	MENDELU	41%	47%	68%	55%	39%	25%	23%	79%	57%	29%	3,8	3,5	2,4	69%	5,0	92%	49
	OU	42%	42%	47%	15%	71%	20%	20%	78%	47%	24%	3,8	3,4	2,7	66%	4,3	76%	32
	SU	26%	48%	48%	24%	58%	8%	12%	83%	30%	12%	3,9	3,5	2,4	68%	4,3	67%	21
	TUL	38%	62%	38%	25%	60%	13%	24%	69%	36%	12%	3,9	3,4	2,6	63%	4,8	80%	35
	UHK	36%	34%	53%	14%	56%	22%	26%	75%	38%	20%	3,8	3,4	2,8	64%	4,7	80%	35
	UPA	47%	40%	45%	26%	63%	27%	38%	83%	48%	19%	3,7	3,6	2,8	63%	4,3	53%	33
	UJEP	32%	51%	66%	22%	55%	21%	21%	77%	37%	16%	4,0	3,7	2,9	68%	4,5	81%	24
	UK	39%	44%	57%	29%	78%	25%	34%	89%	43%	15%	3,9	3,6	2,9	63%	5,1	74%	32
	UP	38%	43%	40%	29%	71%	24%	40%	85%	37%	27%	4,1	3,8	3,0	69%	5,1	82%	33
	UTB	34%	29%	53%	21%	41%	40%	4%	64%	68%	36%	4,1	3,8	3,1	73%	4,8	72%	31
	VŠB	48%	33%	57%	28%	49%	23%	21%	75%	56%	18%	3,9	3,7	3,1	71%	4,9	84%	38
	VUT	48%	36%	56%	38%	42%	36%	24%	68%	41%	25%	3,7	3,5	2,4	64%	5,2	81%	30
	UO	58%	38%	45%	30%	89%	18%	16%	88%	65%	14%	3,8	3,4	2,3	61%	4,6	72%	50
	Celkem	42%	42%	47%	26%	59%	26%	28%	76%	43%	23%	3,9	3,6	2,8	66%	4,9	78%	32
	Zaměření studijního oboru				Důraz na způsoby výuky a učení							Kvalita studijní nabídky, podmínek a výuky (1 až 5)			Podíl velmi kvalitních vyučujících	Kvalita fakulty (1 až 7)	Opakování studia na stejné škole	Celková doba věnovaná studiu (v hodinách)
	O bor je náročný	Zaměstnavatelé znají obsah	O bor je široce zaměřen	Prestíží z akadem. hlediska	Přednášky	Práce ve skupinách	Výcvik a získávání prakt. dovedn. a	Získávání teoretických znalostí	U čitel jako hlavní zdroj informací	Učení se na projektech, vlastní	Systém a organizace vyučování	Odborná a didaktická část vyučování	Praktická část vyučování					
Magisterský studijní program (Mgr., Ing. apod.)	AMU	51%	64%	30%	62%	33%	68%	69%	34%	47%	63%	3,9	3,7	3,2	67%	5,2	82%	23
	ČVUT	64%	59%	53%	42%	44%	24%	17%	85%	48%	35%	3,8	3,7	2,6	57%	5,3	88%	32
	ČZU	33%	32%	60%	22%	43%	42%	16%	82%	39%	33%	3,8	3,6	2,7	57%	4,7	74%	33
	JAMU	53%	44%	42%	25%	35%	33%	51%	50%	52%	43%	3,8	3,3	3,0	56%	4,5	78%	29
	MU	57%	57%	50%	51%	57%	28%	20%	88%	36%	17%	4,0	3,7	2,9	62%	5,2	82%	33
	MENDELU	40%	50%	60%	26%	44%	36%	21%	81%	42%	26%	3,9	3,5	2,7	60%	4,7	80%	35
	OU	44%	53%	49%	24%	61%	22%	24%	85%	33%	11%	3,8	3,5	2,9	62%	4,4	62%	34
	SU	43%	34%	44%	29%	58%	19%	5%	90%	41%	11%	3,8	3,4	2,8	58%	4,5	56%	31
	TUL	44%	56%	49%	26%	60%	28%	22%	83%	46%	16%	3,8	3,6	2,8	64%	4,7	76%	39
	UHK	39%	59%	56%	21%	59%	26%	28%	87%	45%	21%	3,9	3,6	2,8	63%	4,7	80%	34
	UPA	46%	35%	49%	26%	59%	22%	28%	84%	47%	15%	3,8	3,5	2,7	60%	4,6	75%	41
	UJEP	45%	64%	49%	15%	54%	19%	19%	87%	39%	15%	3,7	3,4	2,9	59%	4,3	73%	32
	UK	60%	58%	51%	53%	67%	20%	26%	92%	41%	15%	3,8	3,6	2,8	59%	5,1	75%	36
	UP	55%	58%	53%	39%	63%	23%	28%	88%	43%	15%	3,9	3,6	2,9	62%	4,9	80%	40
	UTB	42%	38%	44%	28%	46%	36%	26%	81%	45%	32%	3,8	3,4	2,8	59%	4,5	77%	35
	VFU	81%	69%	54%	52%	62%	36%	32%	89%	41%	6%	3,7	3,4	2,4	61%	4,8	68%	48
	VŠB	51%	51%	53%	33%	56%	33%	15%	83%	50%	26%	3,8	3,6	2,6	66%	4,8	84%	38
	VŠE	47%	44%	55%	44%	58%	27%	8%	88%	43%	19%	3,9	3,7	2,5	59%	5,1	85%	32
	VŠCHT	67%	54%	32%	44%	69%	31%	52%	81%	52%	34%	4,2	4,0	3,1	70%	5,5	85%	41
	VUT	55%	55%	52%	37%	35%	34%	27%	76%	43%	39%	3,9	3,7	2,7	62%	5,2	86%	35
	UO	56%	38%	47%	26%	86%	27%	29%	88%	48%	14%	4,0	3,5	2,8	62%	4,7	74%	45
	Celkem	52%	52%	52%	38%	55%	28%	22%	85%	42%	23%	3,9	3,6	2,7	61%	5,0	80%	35

Poznámka: V tabulce v části týkající se zaměření studijního oboru a důrazu na způsoby výuky a učení jsou prezentovány procentuální hodnoty. Jedná se o podíl absolventů, kteří na jednotlivé otázky odpověděli pozitivně, tj. na škále od 1 do 5 zvolili nabídku 4 nebo 5.

Použité zkratky	
Zkratky a názvy vysokých škol	
AMU	Akademie múzických umění v Praze
ČVUT	České vysoké učení technické v Praze
ČZU	Česká zemědělská univerzita v Praze
JAMU	Janáčkova akademie múzických umění v Brně
MU	Masarykova univerzita
MENDELU	Mendelova univerzita v Brně
OU	Ostravská univerzita v Ostravě
SU	Slezská univerzita v Opavě
TUL	Technická univerzita v Liberci
UHK	Univerzita Hradec Králové
UPA	Univerzita Pardubice
UJEP	Univerzita Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem
UK	Univerzita Karlova v Praze
UP	Univerzita Palackého v Olomouci
UTB	Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
VFU	Veterinární a farmaceutická univerzita Brno
VŠB	Vysoká škola báňská-Technická univerzita Ostrava
VŠE	Vysoká škola ekonomická v Praze
VŠCHT	Vysoká škola chemicko-technologická v Praze
VUT	Vysoké učení technické v Brně
UO	Univerzita obrany v Brně
VŠP	Vysoká škola podnikání
UNY	University of New York in Prague, s.r.o.
VŠMV	Vysoká škola mezinárodních vztahů Praha
Zkratky a názvy typů a oborů studia	
Typ studia	
Bc.	Bakalářské studium
Mgr.	Magisterské studium
Ph.D.	Doktorské studium
Obor studia	
Přírod.	Přírodní vědy a nauky
Inform.	Informatické obory
Stroj.	Strojírenství, hornictví a hutnictví
Elektr.	Elektrotechnika, telekomunikační a výpočetní technika
Staveb.	Stavebnictví a architektura
Ost. Tech.	Ostatní technické vědy a nauky
Zeměd.	Zemědělsko-lesnické a veterinární vědy a nauky
Zdrav.	Zdravotnictví, lékařské a farmaceutické vědy a nauky
Human.	Humanitní vědy a nauky
Ekonom.	Ekonomie, ekonomika a administrativa
Právo	Právo, právní a veřejnosprávní činnost
Vzděl.	Vzdělávání a sport
Umění	Vědy a nauky o kultuře a umění

Středisko vzdělávací politiky
Pedagogická fakulta
Univerzita Karlova v Praze

Malátova 17
Praha 5

www.strediskovzdelavacipolitiky.info